صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ 10 جون 2003ء بمطابق 9 ربیع الثانی 1424 ہجری صبح دس بجکر پچپن منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر بخت جہان خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيۡطَـٰنِ ٱلرَّجِيمِ۔ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔

وَلِمَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِO فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِO ذَوَاتَآ أَفۡنَانٍO فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِO فِيهِمَا عَيۡنَانِ تَجۡرِيَانِO فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِO فِيهِمَا مِن كُلِّ فَـٰكِهَةٍ زَوۡجَانِO فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِO مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشِۭ بَطَآئِنُهَا مِنۡ إِسۡتَبۡرَقٍۚ وَجَنَى ٱلۡجَنَّتَيۡنِ دَانٍO فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ۔

(ترجمہ): اور جو شخص اپنے پروردگار کے سامنے کھڑے ہونے سے ڈرا اس کے لئے دو باغ ہیں۔ تو تم اپنے پروردگار کی کون کون سی نعمت کو جھٹلاؤ گے؟ ان دونوں میں بہت سی شاخیں (یعنی قسم قسم کے میووں کے درخت ہیں)۔ تو تم اپنے پروردگار کی کون کون سی نعمت کو جھٹلاؤ گے؟ ان میں دو چشمے بہہ رہے ہیں۔ تو تم اپنے پروردگار کی کون کون سی نعمت کو جھٹلاؤ گے؟ ان میں سب میوے دو دو قسم کے ہیں۔ تو تم اپنے پروردگار کی کون کون سی نعمت کو جھٹلاؤ گے؟ (اہل جنت) ایسے بچھونوں پر جن کے استر اطلس کے ہیں تکیہ لگائے ہوئے ہوں گے۔ اور دونوں باغوں کے میوے قریب (جھک رہے) ہیں۔ تو تم اپنے پروردگار کی کون کون سی نعمت کو جھٹلاؤ گے؟

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: بشیر احمد بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب ډیره مهربانی۔ تاسو ته به علم وی چې کوم وخت کښې دا بورډ ونه دے پیښور کښې او تړلے شول، چیف سیکرټری او آئی جی پی مرکزی حکومت او ایس ډی کړل۔ خو بدقسمتی دا او شوه چې زمونږه صوبائی حکومت پیښور نه، دا کیس چې شوې دے دا د ګل بهار تهانړے نه ترحیات آباد پورے شوې دے۔ زه یو تهانیدار هم نه پیژنم خو دوئ یو د ګل بهار تهانیدار Suspend کړو۔ ستی ایس پی ئے Suspend کړو او باقی ټول خلق ئے هم دا سې پریخودل۔ ستی ایس پی د یکښې څه قصور دے ؟د ایس ایچ او څه قصور دے ؟ چې تر کومه پورے د مجسټریټ ،ستاسو ډی سی او چې دے ، دا ډسټرکټ ناظم چې دے د هغه ذمه داری ده چې هغه د لاټهی چارج خبره او کړئ۔ د ډی سی او ذمه داری ده چې هغه د Law and order situation ذمه واری واخلی خو زه دا تپوس کوم دا سینئر وزیر صاحب ناست دے چې د ایس پی او تهانیداران ، د هغوې څه قصور دے چې یو ستی ایس پی سسپنډ نیږی نو Why not د حیات آباد ایس پی نو Why not کنټونمنټ بورډ ایس پی؟نو دا صرف یو کس باندې په یو علاقه کښې دومره زیاتے کول، خو بیا هم هغه خبره ده ،Own کوی خلق،پریس کانفرنس کوی، چې مونږه کړئی دی بیا به هم کوؤ، هغوې ته څوک څه نه وائی خو ایس پی او ایس ایچ او عاجز سسپنډ ولو باندې، زه خو وایم چې دا ظلم دے۔ ایم ایم اے حکومت ته دا پکار دی چې انصاف به ئے کړے وو۔ دا انصاف نه دے چې سړے ایس پی، کار ټول ډسټرکټ کښې کیږی او خالی یو د ستی ایس پی Suspend شی۔ نو پکار داوو چې ډی سی او، پکار داوو چې ضلعی ناظم، پکار داوو چې د ضلع ډی آئی جی، پکار داوو چې د هغوې ذمه داری وے دا خو ایس پی نه وی وئیلی چې تاسو فائر اوکړئ ،نه ئے وئیلی دی چې لاټهی چارج اوکړئ، نه ئے داوئیلی دی چې آنسو ګیس اوغورځوئ۔ نو بیا هم چې پټ خلق وی او بیا چې په حجره خلق، هغوې وائی چې مونږه کړئ دی او بیا به هم کوؤ د هغوې خلاف ایکشن نه اخلی او دا هسې اخلی۔ نو دا زما خیال دے ډیر ظلم دے۔ دا ایم ایم اے حکومت سره دا نه وو۔۔۔۔

جناب سپیکر: یو خبره وه بشیر احمد بلور صاحب، د دې ډی آئی جی مردان څه قصور وو؟

جناب بشیر احمد بلور: هغه خوجی مرکز سره ستاسو سره نو مونږه Agree کوؤ کنه، هغے نه خو مونږه انکار نه دے کړے۔ تاسو دلته چې هر یو تقریر کړے دے مونږه هغه ویلکم کړے دے۔

جناب سپیکر: اوجی۔

جناب بشیر احمد بلور: خو مونږه دا وایو چې داظلم نه دے پکار اوبیا خاصکر مونږه غوندې دنیاوی خلق وی نو مونږه خو غلط کارونه هم کوؤ خیر دے، خو ایم ایم اے حکومت د خدائے او د رسول خبره کولو خلق داسې غلط کار کوی نو هغه بیا ډیر زیاتے دے۔ یو عام سړے چې غلط کار کوی۔ دومره جرم دار نه دے چې پوهه سړے کوی هغه بیا ډیر جرم دار دے۔

جناب سپیکر: جی۔سراج الحق صاحب څه وئیل غوښتل غواړئ۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر!دا یو دا سمبلی ممبر محبت علی ظفرحق رسیدلے دے دهغوې په حق کښې دعا اوکړئ۔

جناب سپیکر: مولانا امان اللہ صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: معافی غواړم زما د خبرې جواب اوکړئی کنه۔ بیا به روستو دعا هم کوؤ او هر څه به کوؤ۔

جناب سپیکر: مولانا امان اللہ حقانی صاحب دعا کریں۔ کیونکہ وہ اس ایوان کے معزز رکن تھے۔ محبت علی ظفر صاحب کے حق میں دعا فرمائیں۔

(اس مرحلہ پر دعائے مغفرت کی گئی)

جناب سپیکر: جناب سراج الحق صاحب۔

جناب سراج الحق (سینئر وزیر): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ !جناب سپیکر صاحب وقفے کے بعد اجلاس کا آغاز ہورہا ہے۔ ہم سب کو خوش آمدید کہتے ہیں اور بلور صاحب نے پشاور میں جن افسران کی معطلی کے بارے میں توجہ دلائی ہے اور اس پر بھی توجہ دلائی ہے۔ کہ جو بعض دوسرے لوگ ہیں انکو بھی اس میں

شامل کیاہے۔ میں سمجھتاہوں کہ حکومت جس کی بھی ہو ضرور یہ بالضرور کسی نہ کسی پارٹی کی حکومت ہوتی ہے،انتظامیہ اور عدلیہ یہ وہ ذمہ دار ترین ادارے ہیں۔ جن کی نظر میں حکومت کے افراد ہوں یا اپوزیشن کے افراد ہوں وہ برابر کے ہونے چاہئیں اور جو لوگ بھی باہر نکلتے ہیں اور اس طرح کا اگر کوئی کام کرتے ہیں کہ جس کی باقاعدہ اجازت قانون نہیں دیتا تو انکو روکنا چاہئے۔ اس بنیاد پر حکومت نے کارروائی کی ہے اور جن افسران کو انہوں نے یعنی محکمے نے ذمہ دار سمجھتا ہے انکو سزا دی ہے، معطلی کی ہے اور ابھی یہ Process جاری ہے۔ بلور صاحب نے باقی جن افراد کے بارے میں توجہ دلائی ہے اگر یہ انکو بھی ذمہ دار سمجھتے ہیں کہ واقعی ان میں اور بھی کسی نے غفلت کی ہے تو وہ بھی ہم نوٹ کرینگے لیکن ہم قانون کی حکمرانی کو قانون کی بالادستی کو یقینی بنانا چاہتے ہیں۔

جناب بشیر احمد بلور: زه مشکور یمه د سینئر منسټر صاحب، ما دا نه دی وئیلی چې دا خلق دی او دوی سره نور هم اونیسی۔ نه چې کوم بے گناه خلق دی، هغوی مهInvolve کوئ۔ چې کوم خلق گناهګار دی Responsible سړئ د اونیولے شی۔ هغه دخر په ځائے کلال داغلو والا خبره د نه کوئ۔زما دا مطلب دے چې تاسو دا مهربانی اوکړئ، اوس ایس پی یا تهانیدار اول زه داتپوس کوم، تاسو دا Experience دے تاسو په دې کرسی باندې ناست یئ۔ زه دا وایم چې ایس پی آرډر کولے شی چې لاٹھی چارج اوکړئ؟ تهانیدار آرډر کولے شی چې لاٹھی چارج اوکړائی؟ ځما دا مقصد نه دے چې نور Involve کړئ۔ زه وایم چې کوم خلق بے گناه دی، هغه مه کوئ چې کوم خلق گناهګار دی۔ زما هیڅ چا سره دښمنی نه ده۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب بشیر احمد بلور: چې کوم گناهګار دی د هغوی خلاف د ایکشن واخلی۔ کوم خلق چې بے گناهګار نه وی هغه خلق پریږدئ۔

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

جناب سپیکر: کوئسچن نمبر 211، محترمہ یاسمین پیر محمد خان صاحبہ! Not present۔ کوئسچن نمبر 226، محترمہ یاسمین پیر محمد خان صاحبہ،Not present۔ کوئسچن نمبر 301 جناب مظفر سید صاحب۔

*301۔ جناب مظفر سید: کیاوزیر خزانہ ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:
(الف) آیا یہ درست ہے کہ محکمہ خزانہ میں ضلعی اور تحصیل دفاتر کی گریڈ 11 اور گریڈ 16 کی آسامیاں خالی ہیں؛
(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ گریڈ سولہ کی آسامیوں کے لئے کوالیفائیڈ ایس اے ایس اکاونٹنٹ موجود ہیں؛
(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ تحصیل اکاونٹنٹ آفس میں تقرری کے لئے بھی کوالیفائیڈ ایس اے ایس اکاونٹنٹ موجود ہیں؛
(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو پھر مذکورہ خالی آسامیوں پر موجود کوالیفائیڈ ایس اے ایس کو ترقی کیوں نہیں دی جاتی ہے اور بے روزگاری پر قابو پانے کے لئے ان گریڈ گیارہ کی خالی آسامیوں پر تقرری کیوں نہیں کی جاتی ہے؟

جناب سراج الحق (سنیئر وزیر خزانہ): (الف) جی ہاں یہ درست ہے کہ محکمہ خزانہ کے چند ضلعی دفاتر میں گریڈ گیارہ اور سولہ کی چند آسامیاں خالی ہیں۔ جن کو پر کرنے کے لیے کارروائی جاری ہے جبکہ لوکل گورنمنٹ آرڈیننس کے نظر ثانی شدہ باب نمبر بارہ کے تحت تحصیل اکاونٹس دفاتر کے قیام کی ضرورت نہیں رہی نتیجتاً مذکورہ دفاتر میں گریڈ گیارہ اور سولہ کی آسامیوں پر بھرتی کی ضرورت باقی نہیں رہی۔
(ب) جی ہاں یہ درست ہے کہ گریڈ سولہ (اکاونٹنٹ) کی آسامیوں کے لئے ایس اے ایس کوالیفائیڈ سب اکاونٹنٹ موجود ہیں۔
(ج) جیسا کہ مذکورہ بالا جواب (الف) میں وضاحت کی گئی ہے کہ تحصیل اکاونٹس دفاتر کے قیام کی ضرورت نہیں رہی نتیجتاً مذکورہ دفاتر میں بھرتی کی ضرورت باقی نہیں رہی۔
(د) جہاں تک ضلعی اکاونٹنٹ دفاتر میں گریڈ گیارہ کی خالی آسامیوں کو پر کرنے کا تعلق ہے اس سلسلے میں وضاحت کی جاتی ہے کہ گریڈ گیارہ میں سب اکاونٹنٹ کی پوسٹ پر تقرری ابتدائی بھرتی کے ذریعے کی جاتی ہے جبکہ صوبائی حکومت نے ابتدائی بھرتیوں پر پابندی عائد کر رکھی ہے اس لئے مجاز حکام کو بھرتیوں پر

پابندی میں نرمی کے لئے استدعا کی جارہی ہے اور جونہی اجازت مل جائے تو مروجہ طریقہ کار کے تحت مذکورہ خالی آسامیاں پر کی جائے گی۔

علاوہ ازیں جیسا کہ جواب (الف) میں وضاحت کی گئی ہے کہ تحصیل اکاونٹس دفاتر کے قیام کی ضرورت نہیں رہی اس لئے مذکورہ تحصیل اکاونٹس دفاتر میں بھرتی کی ضرورت باقی نہیں رہی۔

جناب مظفر سید: د سوال د جواب نه خو کافی حده پورے زه مطمئن یمه خو چې عملی طور به دا کله پر کیږی او کله به دا کمے پوره کیږی؟ نو که منسټر صاحب یقین دهانی اوکړئ په فلور باندې او مونږه ته پته اولګی۔ بهرحال جوابات د دې حوصله افزاء دی۔

جناب سپیکر: مطمئن یئے۔ نیکسٹ کوئسچن سوال نمبر 358 جناب الحاج محمد آیاز خان صاحب (Absent it lapses)

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! اب تو یہ اس ہاؤس کی پراپرٹی بن چکے ہیں یہ کوئسچز جو آئے ہیں یہاں پر گو کہ جنہوں نے کوئسچز دیئے ہیں وہ موجود نہیں ہیں۔ لیکن یہ انتہائی اہم سوال ہیں۔ اس لئے ہم ان پر سپلیمنٹری کرنا چاہیئے ہیں۔

جناب سپیکر: نہیں مطلب یہ ہے کہ کیسے ہو؟ جب پیش نہیں ہوا تو پھر کیسے ضمنی سوال ہو سکتا ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب آپ نے ٹیبل پر رکھ کر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں Traditions اور یہ۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! جب آپ نے اسکو ٹیبل پر رکھا ہے۔

جناب سپیکر: نہیں، نہیں۔

جناب عبدالاکبر خان: تو یہ تو ہاؤس کی پراپرٹی بن گیا ہے۔

جناب سپیکر: نیکسٹ نیکسٹ سوال نمبر 237 پیر محمد خان صاحب۔

*237۔ جناب پیر محمد خان: کیا وزیر اعلیٰ صاحب از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ بھی درست ہے کہ صوبائی حکومت کے زیر ملکیت بہت سے ریسٹ ہاوسز/فرنیٹیر ہاؤسز موجود ہیں؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ ان میں سے بعض ریسٹ ہاوسز کو لیز یا کرایہ اور بعض قیمتاً فروخت کئے جا چکے ہیں;

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ ان میں سے بعض واپس بھی کئے جا چکے ہیں;

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو;

جن ریسٹ ہاوسز/فرنٹیئر ہاوسز کو کرایہ پر یا لیز یا فروخت کیا جا چکا ہے۔ انکی تاریخ وار تفصیل الگ الگ فراہم کی جائے؟

جناب اکرم خان درانی (وزیر اعلیٰ): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں ان میں سے بعض لیز پر دیئے جا چکے ہیں۔ لیکن ان میں سے قیمتاً کوئی بھی فروخت نہیں کیا گیا ہے۔

(ج) جی ہاں۔

(د) تفصیل اسمبلی لائبریری میں ملاحظہ کی جا سکتی ہے۔

جناب سپیکر: مطمئن ہیئے۔

جناب عبدالاکبر خان: پوائنٹ آف آرڈر سر آپ اس پر رولنگ دے دیں کہ اگر کوئی Mover موجود نہ ہو۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: نہیں اگر Mover موجود نہ ہو تو اس سوال کو Lapsed consider کیا جائیگا اور کوئی سپلیمنٹری نہیں کرے گا I want a ruling from the chair۔

الحاجیہ غزالہ حبیب: شکریہ! اس پر میں نے دو مہینے پہلے ایک قرارداد دی تھی۔

جناب پیر محمد خان: نہیں سپیکر صاحب اس پر رولنگ نہ دیں۔

الحاجیہ غزالہ حبیب: سپیکر سر! دو مہینے سے میں نے ایک قرارداد دی ہوئی ہے۔

جناب پیر محمد خان: کیونکہ رولز میں گنجائش ہے۔

الحاجیہ غزالہ حبیب: ساڑھے بارہ ایکڑ اراضی پر اور آپ نے ابھی تک اسکا کچھ نہیں کیا۔ میں نے آپ سے کہا بھی لیکن وہ نہیں آئی۔

جناب پیر محمد خان: نه که هغه نه دی، بل سړے کولے شی پرے۔

جناب سپیکر: آئے گی۔ آئے گی۔ جی پیر محمد خان صاحب؟

جناب پیر محمد خان: ٹھیک دہ سپیکر صاحب Not pressed۔

Mr. Speaker: Thank you.

جناب زر گل: خبرې طے شوے د پیر محمد خان صاحب که۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: کوئسچن نمبر 276 جناب پیر محمد خان صاحب۔

*276۔ جناب پیر محمد خان: کیا وزیر اعلیٰ از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ایم پی اے ہاسٹل گزشتہ تین سال سے نیب کے قبضہ میں تھا؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ نیب والوں نے عرصہ تین سال کا نہ تو کرایہ ادا کیا اور نہ گیس اور بجلی کے بل ادا کئے ہیں،

(ج) اگر (الف) اور (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو صوبائی حکومت مرکزی حکومت سے مذکورہ کرایہ اور بلز کی ادائیگی کے لئے رابطہ کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب اکرم خان درانی (وزیر اعلیٰ): (الف) یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں یہ بھی درست ہے کہ نیب والوں نے نہ تو کرایہ ادا کیا ہے اور نہ گیس کا بل ادا کیا ہے۔ صرف بجلی کا بل ادا کیا ہے۔

(ج) جی ہاں۔ صوبائی حکومت مرکزی حکومت سے کرایہ کی ادائیگی اور گیس کے بل کی ادائیگی کے لئے رابطہ کریگی۔

جناب پیر محمد خان: شکریه جناب سپیکر صاحب! د یکښې۔ سپیکر صاحب لږ غوندې ضمنی به او کړم۔ د (ب) په جواب کښې چې آیا یہ درست ہے کہ نیب والوں نے عرصہ تین سال کا نہ کرایہ دیا ہے اور نہ گیس اور بجلی کے بل۔ دوئ وائی چې صرف د بجلی بل ئے ورکړے دے د گیس بل ئے هم نه دے ورکړے او دا ایم پی اے هاسټل چې کوم

درے کاله دوئ سره وو دهغے هغه کرایه هم دوئ نه ده راکړے نو آیا د دوئ دهغوي سره تراوسه پورے څه رابطه نه ده شوي؟ اوکه نه رابطه شوي ده او هغوي انکار کړے دے؟ هغوي څه وائی چې کرایه راکوی او که نه راکوئ او د گیس هغه بل او د ټیلی فون هغه بل راکوی یا نه راکوئ۔

جناب سپیکر: جی۔

سینئر وزیر خزانہ: جناب سپیکر صاحب اگر چې اوس خو د دې خطونودا رواج هغه پخوانے نه دے یا ئے د فیکس سسټم راوتے دے او دا ډیر زیات تیز دے خو بیا هم بعض دفاترو کښې دا د فیکس کله نه کله مشکلات په دې وخت باندې پیښ شي او دهغې هغه جواب زر رانه شی۔ ددوئ مختلف مؤقف دے یو دادے چې Government to Government معامله ده او په دې وجه باندې که یو گورنمنټ د بل گورنمنټ کرایه ادا نه کړی نو داچنداں څه ډیره اهمه خبره نه ده خو بهرحال زمونږه ډیپارټمنټ بیا هم رابطه کړیده او هغه پیوسته شجر سے امید بهار رکھ، په بنیاد باندې مونږه وایو چې کیدے شی چې دا کرایه به مونږ ته هغوي راکړئ۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب عبدالماجد: ضمنی سوال کومه جناب۔

جناب سپیکر: عبدالماجد خان صاحب۔

جناب عبدالماجد: صرف د کرایه خبره نه ده زه دا سوال کومه جی چې آیا په دې چې داکومه خرچې اوشوه، د دې په Maintenance چې د کومے حصے نه جیل جوړ شوي وو یا په هغې کښې څومره کروړونه دغه اوشو آیا د دې ادائیگی به کوی او که نه؟

جناب سپیکر: دا خو Fresh سوال دےزما په خپل خیال چې انفارمیشن غواړئ۔نیکسٹ کوئسچن نمبر277 جناب پیر محمد خان صاحب۔

*277۔جناب پیر محمد خان: کیاوزیر اعلیٰ صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ گزشتہ تین سالوں کے دوران ایم پی اے ہاسٹل سے سینکڑوں کی تعداد میں چارپائیاں، کرسیاں، میزیں، ٹیلی ویژن اور دیگر سامان گم ہو گیا ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو گم شدہ سامان کی تفصیل اور اب تک اس مد میں وصول شدہ رقم کی تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب اکرم خان درانی (وزیر اعلیٰ): (الف) یہ درست نہیں ہے۔

(ب) چونکہ سامان گم نہیں ہوا۔ لہذا تفصیل کی ضرورت نہیں ہے۔

جناب پیر محمد خان: شکریه جناب سپیکر صاحب په دې کښې ما سوال دا سې کړید ے چې ایم پی اے هاسټل نه زمونږه اندازه دا ده چې فرنیچرے او زاړه ټی وی ګان ډیر سامان ورک شوې دے او دا خبره چې داچا اوړے دی؟ نو دوی انکار کړیدے چې دا سامان نه دے ورک شوے۔ نو آیا حکومت د دې انکوائری ته تیار دے چې زمونږه څه یوه خصوصی کمیټی جوړه شی۔ د ډپټی سپیکر صاحب ایم پی اے هاسټل خو د هغوې سره د هغوې نګرانی کښې یو کمیټی جوړه کړئ چې هغه د دې انکوائری اوکړی۔ نو د دې انکوائری ته دوئ تیار دی چې واقعی سامان نه دے ورک شوې که ورک شوې دے؟ زما خپله Plea دا ده چې سامان ورک شوې دے۔ فرنیچرے، په هغے کښې کرسی په هغې کښې پلنګونه اور نور ډیر سامان ورک شوې دے۔

جناب نثار صفدر خان: جناب عالی! پیر محمد خان کا جو کوسچن ہے۔ میں اسکو صحیح سمجھتا ہوں۔ اسکی انکوائری کی جائے کمیٹی کے حوالے کیا جائے اور ساتھ ہی ساتھ جو ہمارے ایم پی اے ہاسٹل کے جو ملازمین ہیں وہ بھی گم ہو چکے ہیں۔ بیرے بھی نہیں ہیں وہاں پر، باورچی بھی نہیں ہیں۔ مہربانی کر کے ہمیں بتایا جائے۔ کیونکہ اس سے پہلے ہر بلاک میں ایک ایک باورچی ہوتا تھا۔ یا دو دو ہوتے تھے۔ ابھی وہاں پر ہم ہر روز ڈھونڈتے پھرتے ہیں۔ کہ وہ کدھر ہیں؟ تاکہ ہمیں وہ کوئی چائے یا روٹی وغیرہ بنا کر دیں۔ تو مہربانی کر کے اسے خصوصی کمیٹی کے حوالے کریں۔ کیونکہ ہمارے بیرے بھی گم ہو گئے ہیں اور ہمارے باورچی بھی گم ہو چکے ہیں۔

جناب سپیکر: تمام Procedure پورا ہوا ہے Advertisement انکی گمشدگی کی دی ہوئی ہے۔

جناب نثار صفدر خان: سر! ہم ہاؤس کو بتا رہے ہیں نا کہ وہاں پر وہ لوگ نہیں ہیں۔

جناب سپیکر: جناب سراج الحق صاحب۔

جناب نثار صفدر خان: آپ لوگ جائیں نا، آپ تو منسٹرز بن گئے ہیں ادھر بیٹھے ہوئے ہیں۔

جناب مظفر سید: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: جی مظفر سید صاحب۔

جناب مظفر سید: جناب سپیکر صاحب د ایم پی اے هاسټل په باره کښې په دیکښې زما هم یو ضمنی کوئسچن دے او دهغه دا چې د ایم پی اے هاسټل Exchange چې ډیر پرانا او ډیر زوړ او ټوله صوبه ده او دوه نمبرے دی او هغه دومره Engage وی چې بالکل هغه خلق مایوسه کوی۔ دے وجه باندې مونږه په دې فلور باندې مخکښې هم کوئسچن کړے وو، مخکښې مو تپوس کړے وو، یو ځل بیا جناب سپیکر صاحب، چې دا ډیر مهربان سپیکر صاحب دے چې کله ورته چائے توجه راګرځولے ده نو فوراً ئے حکم کړے دے۔ نو مونږ دا توقع لرو چې د دې Exchange دټهیک کولو او د دې Exchange د بدلولو او Digital exchange د لګولو د پاره حکومت زر تر زره اقدامات کوی۔ او کله به کوی؟ نو دا به جناب سراج الحق صاحب جواب کوی ان شاء الله۔

جناب سپیکر: دوه خبرې ډیرے ضروری دی۔ مطلب دا دے حکومت له یو جیلونو اصلاح کول ځکه چې دا ضروری ده او بل د ایم پی اے ہاسټل دیکھ بھال کول، دا به سراج الحق صاحب اووائی چې په دے دوه څیزونو باندې خصوصی توجه ورکول غواړی، ځکه چې زمونږه خپل مستقبل په دغه کښې څه نه څه صورت کښې خووابسته وی کنه۔

جناب سراج الحق (سینئر وزیر): جناب سپیکر صاحب دا بعضے ملګری په دې ایم پی اے هاسټل کښې نوئ راغلی دی او چې کوم زاړه دلته پارلیمنټرین ناست دی او دهغوی په علم کښې داخبره ده چې دا ایم پی اے ہاسټل اوس چې په کوم صورت کښې دے دا داسې نه وو۔ اوس پکښې الحمدلله یو ښه ښکلے جماعت شته او د ایم پی اے ہاسټل دکمرے سره د میلمانو د ناستے انتظام شته او کینټین پکښې شته دے، البته د ایکسچینج طرف ته ئے چې کومه توجه راګرځوله دهغې به مونږه جائزه اخلو۔ واقعی که دا ایکسچینج داسې وی چې قابل د بدلونے وی نو دا به

بدلوؤ او مونږه د خپل وس مطابق ایم پی اے حضراتو ته یو مکمل سهولت مهیا کولو پابند یو او کوشش مو دا دے او زمونږه خو داخواهش دے چې څنګه نقشه په قومی اسمبلی کښې د قومی اسمبلی د ممبرانو ده او دهغوی ته څومره هلته کښې د کار کولو د پاره یعنی زه دا نه وایم چې مونږه مراعات ورکوؤ۔ مراعات یو ښنه Message نه دے د عوامو د پاره خو مونږه وایو چې دد وی بنیادی ضروریات پوره کوؤ چې دوی ډیر په اطیمنان سره د قوم رهنمائی اوکړی او د قوم مسائل دلته حل کړیس۔ نو د دې ایکسچینج په باره کښې به ان شاءالله مونږه جائزه اخلو۔ او تر څو چې د پیر محمد صاحب سوال دے او دے خوږ رور نو دا دواړه ډیر اهم دی خو زما خیال دے چې مونږه ته خو اوسه پورے چا داسې شکایت نه دے کړے چې زمونږ په هاسټل کښې لکه یا د کرسی کمے دے یا د بل کټ کمے دے بلکه ډیر د اطمینان اظهار دغه کوی البته په کوم ځائے کښې د کرسی یا د کټ یا دغه کمے وی۔ نو داسې هم، زمونږه داد پیښور رونړه هم ډیر میلمه دوست دی ان شاء الله او د بهر نه راغلې چې کوم میلمانه دی د هغوی په هر لحاظ سره مونږه ان شاءالله دا به پوره کوؤ۔ باقی چې کوم هغوی اووائیل چې کوم سامان ورک شوې دے نوکه د دوی په نالج کښې داسې څه سامان وی چې هغه ورک شوې دے لکه دے مخکښې نه اسمبلی کښې چونکه پاتے شوې دے او کوم کټ چا اوړے وی یا کومه ګملہ چې اوړے وی یا کومه کرسی ئے اوړے وی نو چې پیر محمد خان صاحب د هغې نشاندهی اوکړی نو ان شاءالله د هغې دلته‌ون د پاره او د هغې د واپس د راوړو د پاره به مونږه بهر پور کوشش کوو۔

جناب پیر محمد خان: دا خو په انکوائری باندې کیږی سپیکر صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: سپلیمنټری جناب سپیکر سر سپلیمنټری۔ جناب سپیکر دوی دے جواب کښې وئیلی دی۔۔۔۔

جناب سپیکر: عبدلاکبر خان صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر منسټر صاحب هم ووائیل او جوب کښې ئے هم لیکلئ دی چې هیڅ سامان ورک شوې نه دے۔ کیاوزیر صاحب ارشاد فرمائیں گے کہ ابھی جو یہ نئی اسمبلی معرض وجود میں آئی ہے اسکے بعد ایم پی ایز ہاسٹل کے لئے سامان پر کتنا خرچہ ہوا ہے؟ کوئی سامان

خریدا گیاہے؟ چلیں خرچے کا معلوم نہیں ہے۔ تو کوئی سامان خریدا گیاہے؟ فرض کریں اگر سامان خریدا گیا ہے تو اسکا مطلب ہے کہ پرانا سامان گم ہو گیاہے۔

جناب محمد ارشد خان: مسٹر سپیکر سر۔

جناب سپیکر: جی ارشد خان صاحب۔

جناب محمد ارشد خان: او جی د مخکښې پیسے ئے کمے اغستې، اوس کرایه ئے زیاته کړې ده نو زمونږه په تنخواه کښې اضافه نه کیږی او په کرایه کښې اضافه کیږی د دوی د طرف نه د دې خبرې د-----

جناب سپیکر: ان شاء الله سراج الحق صاحب به په دې باندې غور کوی۔

جناب عبدالاکبر خان: دا خو جی د اتو میاشتو نه غور شوے دے۔

جناب سپیکر: زما په خیال دا پیره ئے په سنجیدګئ باندې غورشروع کړیدے۔ څکه هغه د قومی اسمبلی ذکر اوکړو۔ او کنه۔ او۔ سراج الحق صاحب Next جناب بشیر احمد بلور صاحب ۔

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب دا مسئله حل نه شوه کنه چې داانکوائری څکه ضروری ده زه دا نه وایم-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: هغه وائی دوی سره به Liaison اوساتو۔

جناب پیر محمد خان: عبدلاکبر خان خو ډیره ښه خبره اوکړه چې نوے فرنیچر اغستے شوے وی نو څه شے ئے اغستے وی هغه زوړ څه شو؟ خبره دا ده چې هغه زوړ څه شو؟ نو دا خو ډیره معمولی انکوائری ده۔

جناب سپیکر: زما په خپل خیال د خو هاؤس او لائبریری دا کمیټی ده او هغه د دې تحقیقات اوکړئ۔ هغه لسټ ترے اوغواړئ او کمیټی دا وغواړی۔ چې-----

(قطع کلامی)

جناب پیر محمد خان: هغے ته ئے حواله کړئ کنه-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ډپټی سپیکر صاحب ئے چیئرمین دے۔

جناب پیر محمد خان: تاسو ورته حوله کړئ نو د هغه به ذمه داری شی نو هاؤس ته به راشی۔

جناب عبدالاکبر خان: ډپټی سپیکر صاحب ته به پته وی کنه، چې څومره سامان ئے نوے اغستے وی چې څومره سامان ئے نوئے اغستے وی نو زوړ نه وو کنه۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: Detailed report د ایوان ته پیش کړئ۔

جناب انور کمال خان: جناب سپیکر صاحب که اجازت وی جی؟ که تاسو یا دوی ما د دې ورستو سیشن کښې اغلباًدا سوال کړے وو او دوی دے ایم پی اے هاسټل متعلق مونږه ته چې کوم اخراجات ښودلی وو هغه تقریباً څه ایک کروړ، اسی لاکھ، ایک کروړ پچھترلاکھ روپئ دوی راته ښودلے وو چې دا زمونږه په دې هاسټل Renovation چې څه وخت دوی مونږه د پاره عقوبت خانے جوړولے او بیا دهغې نه پس چې کوم دوی وائی چې تاسو ته دا سهولیات مونږ درکړئی دی چې هغې سره دا کمرے دی۔ دا سهولیات خو تاسو ایم پی ایز ته نه دی ورکړئی۔ داخو هغه خلقو د خپلو ځانونو د پاره کانفرنس رومز جوړ کړی دی چې کوم مونږه ته په وراثت کښې اوس اوس ملاؤ شول۔ نو هغه ایک کروړ، اسی لاکھ روپئ خو دوی پخپله تسلیم کړی دی او دا په ریکارډ باندې دی۔ هغه زما خیال دے چې اوس به هم د اسمبلی په ریکارډ باندې وی۔ چې هغې کښې ډیر لوئے فرنیچر اغستې شوې دے۔ نو چې دا کوم طرف ته نشاندهی عبدالاکبر خان اوکړله نو هغه د دې لکھونو روپو فرنیچر ئے په مختلف اوقاتو کښې اغستې دے نو د دې د امطلب دے چې هغه زوړ فرنیچر غائب شوې دے او ځما خیال دا دے جی چې کوم ایم پی ایز په دې هاسټلو کښې اوسیږی۔ نو هغوې به د دې خبرې وضاحت اوکړئ چې آیا په ایم پی اے هاسټل کښې اوس نوئے فرنیچر شته او که نشته؟

مولانا عرفان اللہ: جناب سپیکر صاحب په ایم پی اے هاستل کښې اوس فرنیچر مکمل نه دے۔ ډیرے کمرے دی چې هغې کښې فرنیچر بالکل نشته۔ زه د خپلے کمرے مطالبه کولے شم چې هغې کښې فرنیچر نشته۔ دغه رنګ ډیرو کمرو کښې فریجونه هم نشته او دے نه علاوه دا خبره هم ده چې د ایم پی اے هاستل کومے کمرے دی ،آیا د دې د تقسیم څه طریقه کار دے ؟دا په میرټ باندې تقسیمیږی که نه چا اونیوه، هغه ته به حواله کیږی؟ دے باره کښې د مونږه له جواب راکړی شی۔

جناب سپیکر: ډپٹی سپیکر صاحب۔

جناب اکرم اللہ شاہد(ډپٹی سپیکر): جناب سپیکر، تر څو پورے چې د انورکمال د دې اندازه اولګوله چې دا ایک کروړ یا څه د پاسه دی نو زما د علم Estimate مطابق تقریباً څه ستر، بهتر لاکھ روپئ دی جی او هغې کښې Electrification renovation نو فرنیچر، دا قالینونه، کمبلے ، ائرکنډشینے ، فریجونه، دا هر څه پکښې دی جی نو دا خو زمونږ دراتلو نه مخکښې هغوې د دې Estimate جوړ کړے وو او هغه لګیا دی کار پرے کوی۔ تر څوپورے چې هاستل کښې د سهولیاتو خبره ده نو هغه هر یو کمرے کښې مونږه د اکوشش کړے دے چې چونکه ممبران خو ډیر دی او کمرے لږے دی۔ نو بهرحال هغه مونږه دومره ښه طریقې سره انتظامات اوکړل چې اوس چاته تکلیف نشته۔ باقی د هرے کمرے کښې ائرکنډیشن لګیدلے دے او د هر یو ملګری اوس دا مطالبه ده چې ماته نوئے ائرکنډیشن اولګی نو هغې باندې چې کوم ځایونو کښې هغه Out dated دی، هغه ډیر خراب دی نو هغې د پاره مونږ ورکس اینډ سروسز سیکرټری ته لیکلئی دی هغه ته مو وائیلی دی چې مونږ ته نوئ ائرکنډیشنے راوړئ او فریجونه هم راوړئ۔

جناب سپیکر: سراج الحق صاحب هغه سلسله کښې اشاره خواوکړه کنه چې مخکښې مونږه هم باسهلو کښېپاتے شوی وو۔

جناب ډپٹی سپیکر: تر څوپورے جی-----

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر صاحب دا سوال جی دا سوال۔ بالکل تاسو دے جواب ته تاسو پخپله باندې اوګورئ۔ هغه دا سوال کوی چې "آیا یہ درست ہے کہ گزشتہ تین سالوں کے دوران ایم پی ایز ہاسٹل سے سینکڑوں کی تعداد میں چارپائیاں، کرسیاں، میزیں، ٹیلی وژن اور دیگر سامان گم ہو گیا ہے" هغه وائی نہیں یہ درست نہیں ہے۔ نہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دے له راخمه جی۔ دے نکتے له راخمه جی۔

جناب سپیکر: جی ڈپٹی سپیکر صاحب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب سپیکر هغه دا ده جی چې د دې نه مخکښې چې کوم حالات په هاسټلو کښې وو۔ مونږ هم پکښې پاتے شوې یو جی نو کوم سهولیات چې نن دی هغه مخکښې نه وو جی۔ یو دا جی چې کوم د سامان د ګمشدګی دوی وائی نو دیکښې چې کوم سامان نوے دے سی اینډ ډبلیو والا اغستې دے، هغه سامان چې کوم زاړه کمبلے، فرنیچر دی، هغه ئے ټولے Obsolete کړے او څه هلته ګودام کښې پراته دی نو بهرحال دوی اوګورئ چې یره څه پکښې ورک شوې دی؟-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: تاسو اوګورئ مطلب دا دے چې Detail report بیا راوړئ۔

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب داد د ریوکالو ریکارډ کتل غواړی چې درے کاله متواتر نوے Purchasing شوی دی۔ زاړه څه شو؟ دانوے نوے شے اوس که کیږی، مونږ دانه وایو، ټهیک ده۔ خو بعضو کمرو کښې لکه زمونږه مولانا صاحب چې خبره اوکړه۔ واقعی خبره ده چې هغې کښې د فرنیچر تکلیف دے، په هغې کښې اے سی ګان داسې نشته چې هغه بعضے زاړه اے سی ګان شته چې هغه الټا کمره ګرموی۔ یخه وی ئے نه۔ الټا ئے ګرموی۔ نو هغه به هغې کمرے نه، هغه به مجبوراً وائی چې هغه لرے کړه نوزه څکه وایم چې دے پسے انکوائری ضروری خبره ده خه انکوائری د اوشی۔

مولانا عبدالرحمن: سپیکر صاحب زمونږه په کمرو کښې خو دڅکلو اوبه هم نه ملاویږی۔ نه کولر شته، نه فریج شته، هیڅ هم نشته۔ وائی چې مونږه سهولیات ورکوؤ۔ داڅنګه سهولیات دی؟

جناب مختار علی: سپیکر صاحب ما دا خبره کوله جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی مختیار علی خان۔

جناب مختیار علی: چې سینئر منسټر صاحب خو خبره کړې وه هم په دې فلور باندې چې مونږه دے اوسنو ممبرانو ته به چې څومره زمونږه نه کیدې شی۔ چې دوی دغه ځائے کښې په آرام او په سکون که یوه شپه وی که دوه شپے وی، تیرے کړی نو دا څنګه چې ډپټی سپیکر صاحب خبره اوکړه نو داسې ده چې زاړه ائرکنډیشن دهغې نه خو سم هغه، زه به دااووایم چې هغه پخوانے میوزک باجے جوړے شوې دی، دهغې خو دغه حالات دی جی۔ نو ائرکنډیشنے یو څو کمرو کښې لګیدلے دی، داسې نه ده کمبلے، البته ټهیک ده۔ خونور ټول فرنیچر زوړ دے۔ټول فرنیچراو هیڅ قسمه مرمت شوےهم نه دے۔ سر هغه دصوفو نه بنکته هغه منګکان هم پکښې ګرځی او جالے پکښې اچولے دی۔ داحقیقت دے جی۔(او هو۔او هو)

جناب مظفر سید: جناب سپیکر سر! جناب سپیکر سر!

جناب سپیکر: ہاں۔

جناب مظفر سید: داکوئسچن نمبر 277 چې کوم جناب پیر محمد خان کړے دے نو دا نتهائی اهم کوئسچن دے او په دې کښې دننه ډیرEmbezzlement بنکاری نو زماهم دا درخواست دے چې دا دے Concerned Committee ته ضرور حواله شی۔

سینئر وزیر: جناب سپیکر صاحب داجناب ډپټی سپیکر چې دے دے ډیرIntellectual سړے دے او دے سلسله کښې هغه ډیر زیات سنجیده هم دے او زما به ورته لکه وینا هم داده چې دوی ته چې څنګه پیر محمد خان صاحب اشاره اوکړه۔ یقیناً چې دے کاله مخکښې په دې هاسټل کښې چې کومے شے

موجود وو هغه خو به ستا ک رجسټرډ کبنې موجود وی کنه جی او درے کاله پس چې په هغے کبنې کوم کوم شے شته او کوم نشته، بالکل دے هغه چیک کړی او ټول صورتحال دے ایوان ته پیش کړئی سر۔

جناب سپیکر: کمیټۍ ته ئے مطلب دا دے چې دا کوئسچن-----

(قطع کلامی)

سینئر وزیر: او په هغه باندې اعتماد پکار دے جی، په هغه اعتماد پکار دے۔

جناب اکرم اللہ شاہد: هاؤس کبنې به کمیټۍ میټنګ راغواړو جی اوسی اینډ ډبلیو والا به پکبنې هم راوغواړو او د دې مکمل رپورټ به بیا تاسو ته درکړو۔

جناب زرگل خان: سپیکر صاحب ګوره خان له ئے دومره نوئ ګاډی اغستې دی۔ نو مونږه له ئے که نوی اے سی ګان واغستل، په دې پیبنور کبنې ګرمی ډیره وی جی نو په دېبل کوئسچن خویو-----

جناب سپیکر: ګرمی په کالا ډهاکه کبنې اوپاسه کنه،تا باندې څه دغه دے۔ جناب بشیر احمد بلور صاحب سوال نمبر 289۔

*289۔جناب بشیر احمد بلور: کیا وزیر اعلیٰ صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ :

(الف) آیا یہ درست ہے کہ صوبائی وزراء کو سرکاری گاڑیاں وبنگلے الاٹ کئے گئے ہیں;

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہوں تو تمام وزراء کی گاڑیوں کے ماڈل بمعہ تعداد اخراجات کی تفصیل فراہم کی جائے;

جناب اکرم خان درانی (وزیر اعلیٰ): (الف) جی ہاں یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں تفصیل مندرجہ ذیل ہے۔

1) ملک ظفر اعظم وزیر صنعت

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-4140ٹویوٹا کرولا	دسمبر2002۔	6188روپے	5568روپے۔
2002ماڈل	جنوری2003	4706روپے	-

	فروری2003	2631روپے	-۔
	مارچ2003	5850روپے	1450روپے۔

(2) مولانا فضل علی وزیر تعلیم:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-4144ٹویوٹا کرولا۔	دسمبر2002	4321روپے	5568روپے۔
ماڈل2002	جنوری2003	6297روپے	-
	فروری2003	4401روپے	410روپے۔
	مارچ2003	2816روپے	480روپے

(3) جناب آصف اقبال وزیر ایکسائز۔

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-4151	دسمبر2002	7491روپے	5743روپے۔
2002ماڈل	جنوری2003	7798روپے	405روپے۔
	فروری2003	12135روپے	95روپے۔
	مارچ2003	8662روپے	-

(4) حافظ اختر علی وزیر آبپاشی۔

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل کا خرچہ	مرمت خرچہ
A-4152ٹویوٹا کرولا	دسمبر2002	6143روپے	5568روپے۔
	جنوری2003	7935روپے	1280روپے۔
	فروری2003	9644روپے	-۔
	مارچ2003	12168روپے	320روپے۔

(5) قاری محمود وزیر زراعت:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل کا خرچہ	مرمت خرچہ

A-4153ٹویوٹا کرولا	دسمبر 2002	3652روپے	5568روپے۔
2002ماڈل	جنوری 2003	7833روپے	--۔
	فروری 2003	4750روپے	-
	مارچ 2003	10712روپے	-

(6)سردار محمد ادریس وزیر بلدیات:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل کا خرچہ	مرمت خرچہ
1۔A-4146ٹویوٹا کرولا	دسمبر 2002	2231روپے	

405568روپے۔

2002ماڈل (گاڑی کی مرمت حادثہ کی وجہ سے کرنی پڑی)

2۔گاڑی نمبر A-3051ٹویوٹا کرولا۔	جنوری 2003	8250روپے۔	2358روپے۔
1999ماڈل (گاڑی بدل کی گئی)	فروری 2003	6770روپے	1238روپے۔
3۔گاڑی نمبر A-4158ٹویوٹا کرولا۔			
2002ماڈل (گاڑی بدل کی گئی)	مارچ 2003	5250روپے	110روپے۔

(7)جناب عنایت اللہ وزیر صحت:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ۔
A-3034ٹویوٹا کرولا۔	دسمبر 2002	6188روپے	-
1999ماڈل	جنوری 2003	4902روپے	16672روپے۔
	فروری 2003	7299روپے	480روپے۔
	مارچ 2003	6812روپے	4658روپے۔

(8)جناب سراج الحق سینئر وزیر:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-3041	دسمبر 2002۔	9081روپے	250روپے۔

1999ماڈل	جنوری2003	8171روپے	5009روپے۔
	فروری2003	5621روپے	-
	مارچ2003	21090روپے	18314روپے۔

مندرجہ بالا گاڑیوں کے استعمال کے علاوہ ایسے پہاڑی علاقوں میں جانے کے لئے جہاں پر4x4گاڑی کی ضرورت تھی اپنی سٹاف کار کے بدلے مندرجہ ذیل گاڑیاں استعمال کی گئیں۔

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل کا خرچہ	مرمت خرچہ
(1)سی ایل835	30-4-2003سے5-5-03	6326روپے	-
(2)اے1240سوات	24-3-03	1690روپے	-

(9)جناب حسین احمد وزیر سائنس وٹیکنالوجی۔

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-3046ٹویوٹا کرولا۔	دسمبر2002	1400روپے	230روپے۔
1999	جنوری2003	4358روپے	13022روپے۔
	فروری2003	8846روپے	-
	مارچ2003	10990روپے۔	-

(10)جناب فضل ربانی وزیر خوراک:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
A-3049	دسمبر2002	6188روپے	15217روپے۔
1999ماڈل	جنوری2003	9783روپے	4424روپے
	فروری2003	9478روپے	240روپے۔
	مارچ2003	10660روپے	3473روپے۔

(11)حافظ حشمت خان وزیر اوقاف:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ

A-3050ٹویوٹا کرولا	دسمبر2002	4281روپے	1790روپے۔
1999ماڈل	جنوری2003	5621روپے	۔
	فروری2003	4641روپے	10140روپے۔
	مارچ2003	5408روپے	۔

12۔راجہ فیصل زمان وزیر کھیل وثقافت:

گاڑی نمبر	دورانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
(1)۔A-2095	دسمبر2002	1896روپے	39640روپے۔ (گاڑی کی مرمت حادثے کی وجہ سے کرنی پڑی)
(2)۔گاڑی نمبرA-4062۔	جنوری2003	11723روپے	3190روپے۔
ٹویوٹا کرولا1999ماڈل	فروری03	9478روپے	3590روپے۔
	مارچ03	11570روپے	۔

مندرجہ بالا گاڑیوں کے استعمال کے علاوہ ایسے پہاڑی علاقوں میں جانے کے لئے جہاں پر 4x4گاڑی کی ضرورت تھی اپنی سٹاف کار کے بدلے مندرجہ ذیل گاڑیاں استعمال کی گئیں۔

گاڑی نمبر	دوانیہ	تیل خرچہ	مرمت خرچہ
AD-22-472	26-3-03سے28-3-03تک۔	1900روپے	۔
	18-4-03سے21-4-03تک	2174روپے۔	

جناب بشر احمد بلور: زما دیکښې صرف یو ضمنی کوئسچن دا دے جی چې دا د پټرولو Limit ځه وزیرانو صاحبانو باندې پابندی شته چې د دې نه زیات به نه Use کوئ او که نشته؟ نو آیا حکومت په هغوې باندې څه پابندی لګولو سوچ کړیدے، خیال ئے کړیدے که نه؟ دویم ضمنی کوئسچن زما دا دے چې تاسو دا ډیرے موټرے دا سې لیکلئی دی چې دا1999 ماډل دی خو زما اطلاع مطابق، کیدے شی دا غلط وی زه نه وایم خو ماته دا اطلاع ده چې هغه 1999 ماډل نه دی، هغه

2002دی۔ دا لړ Correct کړی۔ چې نا هم هغه دی او که دادی؟ او دریم زما دا درخواست دے جی چې داتاسو اوګورئ۔ دیکښې لکھونه روپئی پټرولو او دګاډو په Repair باندې لګیدلی دی او بیا زمونږه دے رونړو چې وئیل چې مونږه به جماعتونو کښې فیصلے کوؤ او جماعتونو کښې به کیښنو او په سائیکلو به ګرځو۔ لکھونو روپئ په دې پټرولو اوپه دې موټرو اولګیدلے او بنګلو کښې د خیره هم هغه شان بنګلے چې کوم بنګلو کښې مخکښې وزیران صاحبان اوسیدل هم هغه کښې اوسیږی، نه څوک دارلعلوم ته لاړل او نه څوک جماعت ته لاړل۔ نو زما دادوه ضمنی کوئسچنز دی۔ چې آیا دوی داغواړی چې په دوی باندې به پټرول Fix کوی۔ زمونږه وخت کښې Fix شوے وو۔ آیا دوئ به داپټرول په وزیرانو صاحبانو باندې به Fix کوی یوه۔ او بل داچې دا 1999 ماډل دی او که 2002 دی؟ دا دوه ضمنی کوئسچنز دی۔

مولاناامان اللہ: زه یوه خبره کومه۔ زما یو ضمنی سوال دے۔ جناب سپیکر۔

جناب حبیب الرحمان: زما دیکښې ضمنی کوئسچن دے جی۔

جناب سپیکر: جی امان اللہ حقانی صاحب۔

جناب امان اللہ: دابشیر بلور صاحب خو ډیر ښه کوئسچن ورکړے دے خو داکوئسچن داسې ورکول نه وو پکار۔ پکار داوو چې د 1985 نه ئے ورکړے وے چې پوره د ریکارډ پته لګیدلے وے۔ دا خو نامکمل معلومات دی۔ (تالیاں) په هغې کښې زمونږمعزز رکن بشیر بلور صاحب هم وزارت تیر کړے دے۔ د هغې پته به هم لګیدلے وه۔ نورډیر وزیران په دېځائے کښې پاتے شوې دی نو زما داخواهش دے۔ ما چې که نه د بشیر بلور صاحب داکوئسچن اوکتلو نو ما سوال داخل کړے دے۔

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: داسې چل دے چې دا بشیر بلور صاحب داخل کړے دے۔تاسو د تیرپیریډ تپوس کوئ، هر معزز رکن ته دادغه۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب زما نوم ئے اغستې دے۔ د دې وجه نه زه په پوائنټ آف آرډر باندې ولاړ یمه نو تاسو لږ اجازت را کړئ۔

جناب سپیکر: جی جی۔

جناب بشیر احمد بلور: زما داعرض دے جی چې د دوئ حکومت دے، زما دے انکوائری اوشی که چرته ما غلط پټرول استعمال کړے وی۔ ګاډی مے استعمال کړے وی، بنګلے مے استعمال کړے وی نو ما د پهانسی کړی۔ زه دے ته تیار یمه۔ د خدائے فضل سره د دې انکوائریانے خو دے مارشلاءاو ایل ایف او والا هم کړے دی خو د خدائے فضل سره داسې یوه خبره هم نشته۔ زه صرف دا وایمه ما دا دعویٰ نه وه کړے چې زه به پټرول نه استعمالوم او زه به ګاډی نه استعمالوم۔ ما دعویٰ نه وه کړے چې زه به بنګله نه استعمالوم۔ ما خو دا وئیلی نه وو۔ زه خو دوئ ته صرف د دوئ هغه خبرې یادومه چې تاسو دادا خبرې کړے وے۔ تاسو دا ولے کولے ؟ما چرته خپل Speech کښې، داد ثابت کړی چې ما خپل شل دیرش کاله سیاست کښې دا چرته په Stage باندېنه وی وئیلی چې زه به بنګله نه استعمالومه او ما نه ده استعمال کړے۔ ما دانه وو وئیلی چې زه به موټر نه استعمالومه، ما استعمال کړے دے خو ولے چې وئیلی نه وو۔ خو دوئ خودا وئیل چې مونږ به نه کوؤ۔ نو په دې باندې زه اعتراض کومه نور خو زما اعتراض نشته دے۔ زما انکوائری دے اوکړی۔ ددوئ حکومت دے که یو پیسه هم په ما باندې ثابته شوه نو که دوئ ما هر څنګه جرم کوئ۔ زه هغے ته تیار یمه۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب امانت شاہ: سپیکر صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: او دالله په فضل سره زه تاسو ته دا هم ثابتول غواړمه ،دا په ریکارډ راوستل غواړمه۔۔۔۔

(قطع کلامی)

مولانا امان اللہ: جناب سپیکر صاحب زمونږ په ریکارډ د څوک دا خبره ثابته کړی چې ما اووئیل چې مونږ به موټر کښې نه ګرځو، په سائیکل به ګرځو؟

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب تاسو ماته اجازت راکړئ۔ زما نه پس د بیا خبره کوی۔ ما داعرض کولو چې دخدائے په فضل سره ما دے صوبه کښې یو ځل به۔ درے ځله مے وزارت کړے دےاو درے ځله ما سره اهمے محکمے وے۔ سی اینډ ډبلیو راسره وه، فزیکل پلانګ اینډ هاؤسنګ راسره ووPP&Hراسره وو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: لاءاینڈ پارلیمنٹری آفیز بھی تھا۔

جناب بشیر احمد بلور: لاء اینډ پارلیمنټری آفیزز خبره نه کومه، دهغې خبره کومه چې کومو ډائریکټ د ډیویلپمنټ سره تعلق لرلو چې هغې کښې ایکسئین، ایس ډی او، چیف انجینئرز به وو، هغه ټول ما کړی دی۔ په دې صوبه کښې کومے Important محکمے دی، دهغې ټولو وزارت ما کړے دے۔ زه دا اوس هم دوئ نه وایمه چې آن ریکارډ شته که یوه پیسه چرته را باندې یو ایکسئین، دیو چیړاسی نه تر چیف سیکرټری پورے د څوک اووائی چې۔ یو پیسه چرته راباندې، یو تیډی پیسے چرته ګړبړشوی وی نو دهغې زه هر وخت جوابده یمه او تیار یمه ورته۔

جناب حبیب الرحمن: زما جی ضمنی سوال دے په دېباره کښې۔

مولانا امان اللہ: زما د سوال مطلب دانه وو جی۔ زما مطلب داوو چې ما وئیل چې خلقو ته به انصاف واضح شوې وو، موازنه به شوې وه زما دا مطلب نه وو چې څه پربدنیتی باندې۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: هغه هریو معزز ممبر ته دا حق حاصل دے چې هغه دے د دې انفارمیشن متعلق سوال اوکړئ۔ دا په چا پابندی نشته دے۔

مولانا امان اللہ: جی دا معزز رکن چې اوس کوم وضاحت کوئ د دې ضرورت به نه وو پاتے شوې۔ بله خبره داچې مونږه ته د په ریکارډ باندې څوک داخبره ثابته کړئ چې زمونږ یو رکن د وئیلی وو چې مونږه به په سائیکلو باندېګرځو، په ګاډو کښې به نه ګرځو۔ دامونږ ته څوک په ریکارډ باندې ثابته کړئ۔ ګاډے د موجوده دور یو ضرورت دے او چې تا سره ګاډے نه وی نو ته به د عوامو مسئلے څنګه

حل کړے ؟ داخو د عوامو سره خنده کول دی۔ د عوامو مسئلے به هم داسې پرتے وی؟ داسې خبره چانه ده کړے چې مونږ به په سائیکلو گرځو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب مختیار علی: دوئ جی وزیر واخلئ چې جواب ورکوئ۔

مولانا امان اللہ: البته زمونږه ملگری گرځی، د اخبره نه ده په سائیکل باندې هم ځی۔ د سورلو په گاډو کښې هم ځی۔

جناب مختیار علی: مولانا صاحب ولے ، په دوئ باندې داخبره ولے بده لگی جی؟ که ستاسو په ذهن کښې، ځنگه چې تاسو وائے دغه سوال تاسو ورکړئ، د هغې جواب به هم راشی۔ په جبل مولانا صاحب باندې گورے داخبره بنه اونه لگیده۔بنه په آرام ناست دے او خوشحاله شولو چې د دې خبرې وضاحت اوشولو۔

جناب سپیکر: سراج الحق صاحب۔

میاں نثار گل: زما جی یو ضمنی سوال دے په دې کښې۔

جناب سپیکر: جی میاں نثار گل صاحب۔

میاں نثار گل: مهربانی جی۔ په دې کښې جی په دې Page No.3 باندې جناب حسین احمد، وزیر سائنس وټیکنالوجی، دوئ متعلق ئے لیکلئی دی په دسمبر کښې چوده سو روپئ په جنوری کښې چار هزارتین سو پندره روپئ ،فروری او په مارچ کښې پیسے زیاتے شوې دی۔ کانجو صاحب تر اوسه پورے په اسمبلی کښې د یو سوال جواب هم نه دے ورکړے نو زه داوئیل غواړمه چې آیا په مارچ او اپریل کښې کارگزاری زیاته شوې وه که څه چل وو؟ ځما د دې سوال جواب به کانجو صاحب هم راکړئ د دې متعلق چې ولے تر اوسه پورے هغوې په اسمبلی کښې چاله څه جواب نه دے ورکړے نو دا به هم را نشی جی۔

جناب اسرار اللہ خان: زما هم په دې کښې یو ضمنی کوئسچن دے او که وایئ نو بعد کښې به ئے اوکړمه،ځنگه چې تاسو وایئ۔

جناب حسین احمد(وزیر سائنس و ٹیکنالوجی): د دې په جواب ان شاءالله دوئ ورکوئ۔ د وزیرانو د پاره د تیلوخرچ مقرر دے جی۔ دهغے نه بهر څوک نه شی تلے او چې څوک ځی نو دهغوې نه پیسے ، دهغوې جیب نه کټ کیږی۔

جناب اسراراللہ خان: سر زما یو ضمنی کوئسچن دے۔

جناب سپیکر: جناب اسراراللہ خان گنڈاپور صاحب۔

جناب اسراراللہ خان: په دیکبنې صاحب، تاسو د ملک ظفر اعظم صاحب، مولانا فضل علی صاحب او حافظ اخترعلی صاحب ، قاری محمود صاحب، دے کبنې جی که د مرمت دا خرچې تاسو اوگورئ نو 5568 ده د څلورو واړو او که Journey کبنې اوگورئ او که تیلو کبنې اوگورئ نو دے کبنې فرق دے۔ د مرمت خرچې خو صاحب داوی چې کوم ایم اینډ آر کبنې راځی او ایم اینډ آر هله وی مطلب دا دے که ډیزل گاډے وی نو دوه زره کلومیټر نه پس ورته موبل آئل تبدیلوی او که چرته پټرول گاډے وی نو څلورو زرو کلومیټرو نه پس، زه په دې باندې نه پوهیږمه جی چې دا لاک بکونه چا Maintain کړئ دی او دا سې یو حسین اتفاق دے که نه دا ټول یو ځائے گرځیدل ؟

جناب ملک ظفر اعظم (وزیر قانون و پارلیمانی امور): جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: جی ملک ظفر اعظم صاحب۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: میں بشیر بلور صاحب کو یہ وضاحت کرتا چلوں کہ ان میں سے بعض گاڑیاں جو ہیں، وہ 1999 ماڈل ہیں اور پرانی ہیں جو کہ ہمارے ایک سینئر نے انہی مرضی کے مطابق Select کیس ہیں کہ ہم ان گاڑیوں میں سفر کریں گے اور یہی ہمارے لئے اچھی ہیں اور بعض کے، میرے پاس خود بھی 2002 ماڈل کی گاڑی ہے، تو یہ ان کی ڈیمانڈ تھی۔ دوسری بات پٹرول اور ڈیزل کی تھی۔ وہ اسی طرح Fix ہیں جس طرح آپ لوگوں نے Fix کرائے تھے اور آج بھی اسی کے حساب سے میرے خیال میں I don't know کہ چار سو لیٹر ہیں یا کتنے لیٹر ہیں۔ یہ لیٹر دے رہے ہیں اور اس سے زیادہ جو بھی خرچ کرتا ہے وہ اپنی جیب سے خرچ کرتا ہے اور میری Personally یہ ریکویسٹ ہو گی انکے سامنے کہ کیونکہ آج کل تھوڑی سی دوڑ دھوپ زیادہ ہو رہی ہے اور ڈیزل کی مقدار تھوڑی سی زیادہ خرچ ہو رہی ہے۔ تو پھر

انشاءاللہ اس میں کوئی قباحت نہیں ہوگی۔ باقی رہا جی یہ اگر اب ذرا آپ دیکھ لیں جو بھی پرانی گاڑیاں ہیں، میں نے آج صبح بھی اور کئی دفعہ میں نے Written request بھی کی ہوئی ہے کہ بھئی نئی گاڑیاں لے لو کیونکہ ایک تو منسٹر جو ہوتا ہے وہ وی آئی پی کے درجے میں آتا ہے اور دوسری بات یہ ہے کہ اسکو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب بشیر احمد بلور: وی آئی پی کلچر تو آپ ختم کر رہے ہیں۔

وزیر قانون وپارلیمانی امور: وی آئی پی کلچر کو ہم بالکل ختم کر رہے ہیں لیکن انکو پہنچنا اور انکو جگہ پر، موقع پر صحیح ٹائم پہنچنا بھی ضروری ہوتا ہے تو اس وقت بھی، اس میں جو Maintenance کو خرچہ ہے، وہ تقریباً تقریباً ان پرانی گاڑیوں کا ہے۔ اور اس میں اسی کوئی ناجائز چیز مجھے نظر نہیں آرہی ہے کہ اسمیں کچھ ہو چکا ہے ۔تھینک یو۔

جناب اسرار اللہ خان: زما د سوال جواب ئے را نہ کړو جی۔

جناب سپیکر: او شو جی ختم دے، زما پہ خپل خیال ختم دے۔

غیر نشاندار سوالات اور ان کے جوابات

226۔ محترمہ یاسمین پیر محمد خان: کیا وزیر خزانہ از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ایشین ڈویلپمنٹ بنک نے صوبے کے مختلف اضلاع میں جوڈیشل کمپلیکس تعمیر کرنے کے لئے بھاری رقم فراہم کی ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ جوڈیشل کمپلیکس میں عدالتوں کے علاوہ ان سے منسلکہ ادارے بھی منتقل کئے جائیں گے؛

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ کمپلیکس کے لئے جگہ کا انتخاب کیا گیا ہے؛

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

(1) مذکورہ رقم کتنی ہے اور کس کی تحویل میں ہے؛

(2) مذکورہ رقم کن کن مدوں میں خرچ کی جائیگی نیز قرضے واپس کرنے کا طریقہ کار کیا ہوگا؛

(3) مذکورہ رقم میں افسران کے لئے گاڑیاں خریدی جائیں گی یا نہیں؛

(4) مذکورہ کمپلیکس کے لئے جگہ کے انتخاب کے باوجود افتتاح میں تاخیر کی وجوہات بتائی جائیں نیز مذکورہ کمپلیکس کی تعمیر کے لئے وکلاء ججوں کی کوئی کمیٹی تشکیل دی جائے تاکہ قرضے کا استعمال ہو؟

جناب سراج الحق (سینئر وزیر خزانہ): (الف) یہ درست ہے کہ ایشین ڈیویلپمنٹ بنک نے پاکستان میں عدلیہ اور پولیس میں اصلاحات نافذ کرنے کی عرض سے انصاف تک رسائی (Access to justice) پروگرام کے تحت قرضہ منظور کیا ہے جس میں صوبہ سرحد کی عدالتوں اور جج صاحبان کی رہائش گاہوں کے لئے بمطابق کوٹہ حصہ مقرر کیا گیا ہے۔

(ب) سوال میں منسلکہ ادارے وضاحت طلب ہیں لہذا اس سوال کو جواب دیا جانا ممکن نہ ہے۔

(ج) صوبہ سرحد میں حسب ذیل علاقوں میں جوڈیشل کمپلیکس کے لئے جگہ کے انتخاب کی تفصیل کچھ یوں ہے;

(1) مندرجہ ذیل علاقوں میں نجی زمینوں کے حصول کے لئے پی سی ونز (PC-Is) تیار کئے گئے ہیں;

(A) پشاور ریجن: ۔پشاور شبقدر (چارسدہ) تنگی (چارسدہ) اور مردان۔

(b) ہزارہ ریجن: ۔ایبٹ آباد، مانسہرہ، بالاکوٹ (مانسہرہ) اوگئی (مانسہرہ) بٹگرام۔

(c) ملاکنڈ ریجن: ۔درگئی (ملاکنڈ) بٹ خیلہ (ملاکنڈ) واڑی (دیر بالا) بونیر بمقام ڈگر چترال بونی (چترال)

(D) جنوبی ریجن: ۔ٹانک، کرک، تخت نصرتی (کرک) بانڈہ داود شاہ (کرک)

(ii) مندرجہ ذیل علاقوں میں سرکاری اراضیات (State Land) کے لئے سمری حکومت سرحد کو بھیجی گئی ہے۔

1۔نوشہرہ۔2۔چارسدہ۔3۔صوابی۔4دیر، تیمرگرہ۔5۔بنوں۔6۔لکی مروت 7 کوہاٹ

8۔کوہاٹ۔9۔ہنگو۔10۔ہری پور۔11 غازی (ہرپیور) ۔12۔کوہستان بمقام داسو۔

(iii) مندرجہ ذیل علاقوں میں اراضیات کا انتخاب کیا جانا اور پی سی ونز (PC-1) برائے حصول اراضیات تیار کئے جانے ہیں۔

1 ڈیرہ اسماعیل خان۔2 دیر بالا۔3 پورن (شانگلہ) ۔4 دروش (چترال) ۔

(د)اجزاء(الف) تا(ج)کے جوابات اوپر دیئے گئے ہیں تاہم۔

(i)اس قرضہ میں سے حکومت سرحد کا حصہ 2042,16 ملین روپے ہے اور یہ رقم وفاقی حکومت کی تحویل میں ہے اور منظور شدہ منصوبوں کے لئے صوبائی حکومت کو منتقل کی جاتی ہے۔

(ii)مذکورہ ررقم منظور شدہ کوٹہ کے مطابق مختلف اداروں کے ذریعے مندرجہ ذیل مدوں میں خرچ کی جائیگی۔

1۔عدالتی اصلاحات۔

2۔پولیس اور محکمہ قانون میں اصلاحات۔

3۔جیلوں میں بیرکوں کی تعمیر۔

4۔جوڈیشل لاک اپس کی تعمیر۔

5۔پولیس اسٹیشنوں کی تعمیر اور ضروری آلات کی خرید۔

یہ قرضہ بمعہ سروس چارج ایک فی صد اور اسکا او۔سی۔آر حصہ 1.5 فیصد کی شرح سے علی الترتیب 2 اور 10 سالوں میں واجب الادا ہے جبکہ غیر ملکی کرنسی کے فرق کا بوجھ وفاقی حکومت برداشت کرے گی۔

(iii)انصاف تک رسائی کے پروگرام کے ضمن میں ضلعی عدالتوں کی ادارہ جاتی استعداد کار کو مستحکم کرنے(Strengthen the institutional capacity of district Courts) کے سلسلے میں گاڑیوں اور آلات(Equipment)وغیرہ کی خریداری کے لئے منظور شدہ منصوبہ کی مد میں منظور کی جانے والی رقم سے ڈسٹرکٹ اینڈ سیشن ججز کی ناقص قرار دی گئی(Condemned)گاڑیوں کو تبدیل کیا جائے گا۔

(Iv)سوال نمبر(ج) کے جز (ا) کے جواب بالا میں مذکورہ نجی اراضیات کے حصول کے ضمن میں عدالت عالیہ پشاور کی جانب سے پی سی ونز تیار کئے گئے ہیں جبکہ جواب مذکورہ کے جز(ii) میں مذکورہ اراضیات کے حصول کے ضمن میں عدالت عالیہ نے حکومت سرحد کو سمری ارسال کی ہے جبکہ منظوری تاحال زیر غور ہے۔

تعمیر کی موثر نگرانی کے لئے قرضہ کے شرائط کے مطابق ایک صوبائی پراجیکٹ مینجمنٹ یونٹ (PMU) پشاور ہائی کورٹ کی نگرانی میں تشکیل دیا جارہا ہے۔

231۔ محترمہ یاسمین پیر محمد خان: کیا وزیر خزانہ ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ایشن ڈویلپمنٹ بنک نے صوبے کے تمام اضلاع میں عدالتوں اور ججوں کی رہائش گاہوں کو یکجا کرنے کے لئے ایک خطیر رقم کا قرضہ منظور کیا ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ رہائش گاہوں کے لئے زمین پشاور میں مختص کی گئی ہے؛

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ زمین پر وکلاء کے لئے بار وم اور لائبریری کا بھی بندوبست کیا جائے گا؛

(د) آیا یہ بھی درست ہے کہ مندرجہ بالا کام شروع کرنے سے پہلے وکلاء کو اعتماد نہیں لیا گیا؛

(ہ) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ایشین ڈیلویلپمنٹ بنک کی طرف سے مذکورہ رقم کس محکمہ/ادارے کے ذریعے خرچ کی جائیگی اسکی نگرانی کس سرکاری ادارے کے ذمے ہوگی؟

جناب سراج الحق (سینئر وزیر خزانہ): (الف) یہ درست ہے کہ ایشین ڈیولپمنٹ بنک نے پاکستان میں عدلیہ اور پولیس میں اصلاحات نافذ کرنے کی غرض سے Access to Justice Program کے تحت قرضہ منظور کیا ہے۔ جس میں صوبہ سرحد کی عدالتوں اور جج صاحبان کی رہائش گاہوں کی تعمیر کے لئے فنڈز مختص کئے جارہے ہیں۔

(ب) یہ درست ہے کہ دیگر اضلاع کی طرح ضلع پشاور میں بھی جوڈیشل کمپلیکس کی تعمیر کے لئے زمین کا انتخاب کیا گیا ہے واضح رہے کہ صوبہ بھر میں یہ عمل متعلقہ ضلع کے ڈسٹرکٹ اینڈ سیشن جج، ڈسٹرکٹ ریونیو آفیسر، بینچ بار لیزان کمیٹی اور ڈائریکٹر ورکس کی باہمی مشاورت سے مکمل کیا گیا ہے۔

(ج) فی الحال وکلاء کے لئے بار وم اور لائبریری کا قیام مذکورہ پروگرام میں شامل نہیں۔

(د) جیسا کہ صوبائی حکومت اس مد میں قرضہ سے اخراجات کو ہی مناسب خیال نہیں کرتی اس لئے وکلاء سے مشورہ کو فی الحال ضرورت نہیں۔

(ہ) مذکورہ رقم عدالت عالیہ کے ذریعے اور عدالت عالیہ کی نگرانی میں خرچ ہوگی جبکہ متعلقہ منصوبے کے پی سی ون صوبائی ترقیاتی ورکنگ پارٹی (DDWP) سے منظور ہوتے ہیں۔

358۔الحاج محمد آیاز خان: کیا وزیر خزانہ از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ صوبہ سرحد اور صوبہ پنجاب میں زرعی ٹیکس کی شرح اور رقبہ میں بہت فرق ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ صوبہ سرحد اور پنجاب میں سو کنال زرعی آرازی پر ٹیکس معاف ہے جبکہ صوبہ سرحد میں ایک کنال پر بھی ٹیکس لاگو ہے؛

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو کیا حکومت صوبہ پنجاب کی طرح صوبہ سرحد میں بھی سو کنال تک زرعی آراضی کو ٹیکس سے مستثنیٰ قرار دینے کا کوئی ارادہ رکھتی ہے؟

جناب سراج الحق (سینئر وزیر خزانہ): (الف) صوبہ سرحد اور صوبہ پنجاب میں زرعی ٹیکس کی شرح اور رقبہ میں فرق کی تفصیلات مندرجہ ذیل ہیں:

صوبہ سرحد:

(1) پانچ ایکڑ تک کاشت شدہ زمین پر ٹیکس۔

(2) کاشت شدہ زمین جو ساڑھے بارہ ایکڑ سے زیادہ نہ ہو یا ساڑھے بارہ ایکڑ تک۔

(3) ساڑھے بارہ ایکڑ کاشت شدہ سے زیادہ پر۔

(4) باغات پر۔

صوبہ پنجاب:

(1) پانچ ایکڑ سے زیادہ نہ ہو۔

(2) پانچ ایکڑ سے زیادہ ہو لیکن پچیس ایکڑ سے زیادہ نہ ہو۔

(3) پچیس ایکڑ سے زیادہ ہو۔

(4) باغات آبپاشی۔

(5) باغات غیر آبپاشی۔

موازنہ فرد حساب منسلک ہے جس سے یہ بات واضح ہے کہ جز ایک تا چار میں صوبہ سرحد کی شرح صوبہ پنجاب کی نسبت کم ہے جبکہ جز پانچ میں صوبہ سرحد کی شرح زیادہ ہے۔

(ب)صوبہ پنجاب میں صرف پندرہ ایکڑ زرعی آراضی پر ٹیکس نہیں ہے۔

(ج)صوبہ سرحد میں صوبائی حکومت کے اپنے وسائل نہایت کم ہیں اس لئے فی الحال موجودہ شرح برقرار ہے۔

./50روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./72روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./100روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./300روپے فی ایکڑ سالانہ۔

ٹیکس سے مستثنیٰ ہے۔

./100روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./200روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./300روپے فی ایکڑ سالانہ۔

./150روپے فی ایکڑ سالانہ۔

موازنہ فرد حساب برائے صوبہ سرحد اور پنجاب۔

موجودہ فرد حساب برائے صوبہ پنجاب			موجودہ فرد حساب برائے صوبہ سرحد		
1	05ایکڑ تک	ٹیکس سے مستثنیٰ	1	5 ایکڑ تک کاشت شدہ زمین پر ٹیکس	/50 روپے فی ایکڑ سالانہ
2	5ایکڑ سے 12.5ایکڑ	100 روپے فی ایکڑ سالانہ	2	5ایکڑ سے-/12.5ایکڑ تک	-/72 روپے فی ایکڑ سالانہ
3	/12.5ایکڑ سے25ایکڑ	-/100 روپے فی ایکڑ سالانہ	3	12.5ایکڑ سے25ایکڑ	-/100 روپے فی ایکڑ سالانہ
4	25 ایکڑ سے زیادہ پر	-/200 روپے فی ایکڑ سالانہ	4	25ایکڑ سے زیادہ	-/100 روپے فی ایکڑ سالانہ
5	باغات (غیر آبپاشی)	-/150 روپے فی ایکڑ سالانہ	5	باغات غیر آبپاشی	-/300 روپے فی ایکڑ سالانہ
6	باغات آبپاشی	-/300 روپے فی	6	باغات آبپاشی	-/300 روپے فی

ایکڑ سالانہ			ایکڑ سالانہ		

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب په ایس۔ډی۔او باندې ډیره اہمه۔۔۔۔

اراکین کی رخصت

جناب سپیکر: جن معزز اراکین کی طرف سے رخصت کی درخواستیں موصول ہوئی ہیں میں بعرض منظوری ایوان کے سامنے پیش کرتا ہوں۔ جناب جمشید خان صاحب ایم پی اے، آج کے لئے، جناب مولانا فضل علی صاحب، منسٹر ایجوکیشن آج اور کل کے لئے، محترمہ رفعت اکبر سواتی صاحبہ، ایم پی اے، آج کے لئے، محترمہ نگہت اورکزئی صاحب، ایم پی اے، آج کے لئے، جناب نسرین خٹک صاحبہ، ایم پی اے، آج کے لئے، جناب ڈاکٹر محمد سلیم صاحب، ایم پی اے، آج کے لئے، جناب مولانا محمد عصمت اللہ صاحب، ایم پی اے آج کے لئے، مسماۃ یاسمین پیر محمد خان صاحب، ایم پی اے آج کے لئے بعرض منظوری ایوان کے سامنے پیش کرتا ہوں۔

Is it the desire of the House that leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. Leave is granted.

ڈاکٹر محمد ذاکر شاہ: جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب جی۔

جناب سپیکر: جی۔

ڈاکٹر محمد ذاکر شاہ: دا بہر فارستری والا راغلی دی۔ ډیلگیشن دے جی په نمبر باندې ولاړ دی او زما خیال دے چې روډ ئے هم بلاک کړے دے نو ماوئیل که تاسو د هغوې تسلی او کړئ نو ډیر بهتر به وی۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب۔ پوائنٹ آف آرڈر جی۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب بشیر احمد بلور: ډاکټر صاحب ډیره صحیح خبره اوکړله جی۔ سحر چې مونږه راتلو نو یو نه درے جلسونه وو۔ جی یو دا وو چې پرون ژاله باری شوې ده په صوابی او

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: په هغے باندې خو معزز ممبرانو کال اټینشن نوټسز ورکړی دی، راروان دی۔

جناب بشیر احمد بلور: هغه خو به زړے به وی کنه، دا نوے خبره کومه۔

جناب سپیکر: نه جی اوس، په دې ئے ورکړئ دی۔

جناب بشیر احمد بلور: په دې کښې ئے ورکړئی دی؟

جناب سپیکر: په دې ئے ورکړئ دی جی۔ په دې ئے ورکړئی دی۔

جناب بشیر احمد بلور: ټھیک شوه خو که Immediately تاسو واغستولو نو۔

جناب سپیکر: په دې ئے ورکړئ دی۔ په دې ئے ورکړئ دی جی۔

تحاریک التواء

Mr. Speaker: Adjournment motions, Mrs.Yasmin Khan MPA, to please move her adjournment motion No.180 in the House.Mrs.Yesmin Khan, MPA, Please.

جناب کاشف اعظم: سپیکر صاحب ځما خیال دے هغه تحریک استحقاق موجوړ پیش نه کړو، اجازت مو ورنه کړو۔

جناب سپیکر: سبا به ئے واخلوان شاءاللہ۔

جناب کاشف اعظم: بس سبا ئے هم څه اخلئجی؟ ډیره مهربانی۔

(اس مرحلہ پر معزز رکن ایجنڈا پھاڑ کر ایوان سے باہر چلے گئے)

(تالیاں)

جناب سپیکر: سبا به ئے واخلو، سبا۔

محترمہ یاسمین خان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔! ضلع مانسہرہ کے باہر مڈل اور پرائمری سکولوں میں بہت سی آسامیاں خالی پڑی ہیں، نیا تعلیمی سال شروع ہو چکا ہے لیکن اساتذہ کے نہ ہونے کی وجہ سے کلاسز اب تک شروع نہیں ہوئیں۔ اسی وجہ سے طالب علموں کی تعلیم متاثر ہو رہی ہے۔ جناب سپیکر! ای ڈی او مانسہرہ نے تین سالوں سے حیلہ بہانے کر کے پتہ نہیں کس وجہ سے ان آسامیوں کو خالی چھوڑ رکھا ہے۔ او

اس بے توجہی کی وجہ سے ضلع مانسہرہ میں اس سال چار ہزار طلباءاور طالبات فیل ہوئے ہیں۔جناب سپیکر! میں اس ہاؤس کی وساطت سے اپیل کرتی ہوں کہ مانسہرہ کے ایجوکیشن حکام کے خلاف تحقیقات کرکے اس کی وجہ معلوم کی جائے کہ آیاوہ کون بااثر و بارسوخ افراد ہیں جن کی وجہ سے بچوں کے مستقبل کے ساتھ کھیلا جارہا ہے ؟جناب سپیکر! یہ آج کا مسئلہ نہیں ہے۔یہ کب سے ہورہاہے کہ تعلیمی سال شروع ہوجاتاہے اوراساتذہ نہیں ہوتے۔جس کی وجہ سے بچوں کی تعلیم شروع نہیں ہوسکتی۔وقت پرانکی کلاسیں شروع نہیں ہوتیں۔اوریہی وجہ ہے کہ اس سال بھی اتنے طلباء وطالبات فیل ہوچکے ہیں۔توآیا یہ کیاوجہ ہے یہ کیوں نہیں اساتذہ کو At a time ان سکولوں میں تعینات کیاجاتا۔اگراساتذہ ان سکولوں میں ہوں تویقیناً پھروہ بچے بھی تعلیم پر توجہ دیں گے۔تو یہ آخر کیاوجہ ہے؟

<u>جناب سپیکر:</u> جی ملک ظفراعظم صاحب۔

<u>وزیر قانون وپارلیمانی امور:</u> محترمہ نے جو سوال اٹھایاہے واقعی قابل توجہ ہے۔لیکن یہ پوسٹیں پچھلی کئی حکومتوں سے فنانس پالیسی اور پرابلم کی وجہ سے خالی آرہی تھیں۔لیکن میں انکو تسلی دیتاہوں کہ موجودہ حکومت آتے ہی وزارت خزانہ سے ایک ہزار پوسٹوں کی منظوری لے چکی ہے اور باقی کے لئے خط وکتابت جاری ہے۔ان شاءاللہ وہ بھی جلد ہو جائیں گی اوران پوسٹوں پر میرے علم کے مطابق منسٹر صاحب نے پریس کانفرنس بھی کی تھی۔کہ ہم جلداس پر بھرتی شروع کردیں گے۔

<u>جناب سپیکر:</u> آپ مطمئن ہوگئی ہیں؟

<u>محترمہ یاسمین خان:</u> جی ہاں۔

<u>جناب سپیکر:</u> اچھا Not pressed۔

<u>جناب عبدالماجد:</u> پوائنٹ آف آرڈر جی سر۔ دا اضافی ایجنڈا راغلې ده په کوئسچن باندې۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی؟

<u>جناب عبدالماجد:</u> اضافی ایجنڈا۔

توجہ دلاؤنوٹس ہا

جناب سپیکر: ځه په آخر کښې به وی اوس Call Attention Notices.Dr.Zakir ullah Khan MPA, to please move his Call Attention Notice No.356 in the House.Dr.Zakir ullah Khan,MPA please.

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: جناب سپیکر صاحب! میں آپکی وساطت سے معزز ایوان کی توجہ فوری نوعیت کے اس اہم مسئلے کی طرف مبذول کروانا چاہتا ہوں اور وہ یہ کہ ایبٹ آباد شہر سے پختہ سڑک پر صرف تیس کلومیٹر کے فاصلے پر موضع ٹھنڈیانی، دیار، کائل اور فر کے گھنے اور خوبصورت قدرتی جنگلات پر مشتمل ایک ایسا پر فضاء اور صحت افزاء مقام ہے۔ جس کی اونچائی آٹھ ہزار آٹھ سو فٹ اور جس کا عمومی ٹمپریچر مری سے کم ریکارڈ کیا گیا ہے اور سیر وسیاحت کے حوالے سے پورے صوبے کی سطح پر ایک منفرد حیثیت کا حامل ہے لیکن سیاحت کے حوالے سے ہوٹلز وغیرہ کی سہولیات نہ ہونے کی وجہ سے سیاحوں کی توجہ مرکوز ہونے کے باوجود وہ وہاں جانے سے گریز کرتے ہیں۔ جس کے نتیجے سے سیاحت کا فروغ بری طرح متاثر ہو رہا ہے۔ لہذا سیاحت کو فروغ دینے اور علاقے کی ترقی کے لئے فوری اقدامات کئے جائیں۔ جناب سپیکر صاحب! هلته د سی اینډ ډبلیو د فارسټ اور د آرمی ریسټ هاؤسونه شته دے۔ خو د عامو خلقو د اوسیدو د پاره پکښې هوټلے نشته دے۔ سهولیات نشته دے په 1973-74 کښې هلته یو یوته هاسټل هم جوړ شوې وو خو اوس د هغې نه کهنډرات جوړ شوې دی۔ نو زه وایمه چې دے ته خصوصی توجه ورکړئ سیاحت والا نو ان شاءالله زما یقین دے چې دد ے نه به حکومت ته ریونیو هم راځی او د هغے علاقے خلقو ته به پکښې روزګار هم ملاؤ شی، خوشحالی به ورته ملاؤ شی او دهغوې نه هم ډیر زیات دغه به پکښې راشی۔ او داد مری نه زما خیال دے چې ډیر ښکلے ځائے دے خو دد ے بدقسمتی داده چې دا په صوبه سرحد کښې دے او مری په پنجاب کښې ده۔

جناب سپیکر: سراج الحق صاحب۔

سینئر وزیر: جناب سپیکر صاحب! ډاکټر ذاکر الله خان صاحب چې د کوم ښائسته ښکلی او اوچت مقام په باره کښې چې چرته بلندی آټه هزار آټه سو ده او ټمپریچر د مری نه راښکته دے ، توجه ورکړه۔ نو اول خو د دغه مقام ته مخکښې ډاکټر ذاکر الله خان ته شاباشے ورکوم چې دیو داسې ښائسته ځائے په باره

کېښې ئے زمونږه توجه راواوګرځوله او دا د دوئ بصيرت دے۔ دوراندیشی ده او د بنائسته مقاماتو هغه حوصله افزائی ده چې ده پخپله په دې توجه دلاؤ نوټس کېښې کړےده۔ زمونږه په صوبه کښې دا دخدائے فضل دے چې بیشماره داسې ځایونه دی۔ که هغه کاغان دے ،که هغه زمونږه د سوات اتروړ دےاو کالام دے ، که هغه د فریدخان ګمراټ دے ، له خیره سره نن نشته دے او که هغه چرته په بونیر کښې که ښه ځایونه دی۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: بشیر بلور صاحب وائی چې د پیر بابا زیارت پکښې شتے ، نور څه نشته۔

سینئر وزیر: اچھا،ہاں جی اسکی وجہ سے انکو بڑا ریونیو مل رہاہے۔ نو د دوئ دا توجه په پخپل ځائے ده خو مسئله اولنئ دا ده چې مونږ وایو چې یو څو ځایونه دی جناب سپیکر صاحب، چې هغے ته د اول سړکونه جوړ کړو۔ په هغے کښې زمونږه په دې کال کښې یو د کالام دا سړک شامل دے او زمونږه دجناب مظهرعلی شاه چې کومه علاقه ده، دهغے سړکونه شامل دی۔ دا یقیناً زمونږه په ترجیحاتو کښې شامل دے خو چې د کوم نه مخکښې مشهور ځایونه دی نو پکارده چې زمونږ هغه اول Develop کړو او دا ذاکر الله خان صاحب که مزید په دې باندې خبره اوکړئ او د دې تفصیلاتو نه مو خبرکړی نو یقیناً چې مونږ به توجه اوکړو۔

Mr. Speaker: Next Sardar Israrullah khan Gandapur Sahib, MPA, to please move his Call Attention Notice No.358, in the House. Sardar Israrullah Khan Gandapur, MPA, please.

جناب اسرار اللہ خان: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر! میں اس معزز ایوان کی توجہ اپنے علاقے کے کثیر المقاصد منصوبہ گومل ڈیم کی تعمیر کی جانب مبذول کراناچاہتاہوں۔ جسکی تعمیر سے میرے علاقے کے چند خدشات وابستہ ہیں اور جن کاازالہ ضروری ہے۔ یہ ڈیم جس دریا پر باندھا جارہاہے اسکو دریائے گومل کہتے ہیں۔اس دریائے گومل سے صدیوں سے ہمارے حقوق وابستہ ہیں۔ کلیات اور رواجات جو کہ رود کوھی نظام آبپاشی میں تقریباً مقدس سمجھے جاتے ہیں،اس کی رو سے چک گنڈاپوری کا90% رقبہ اس رود گومل سے متعلقہ ہے مگر گومل ڈیم کے پی سی ون کے مطابق چک گنڈاپوری کو صرف پچاس فیصد حصہ دیاجائے گا۔

گویا چک گنڈاپور کے 40% رقبے کو غیر آباد کیا جائے گا۔ میری آپکی وساطت سے محکمہ آبپاشی سے یہ گزارش ہے کہ وہ گومل ڈیم کی تعمیر کے حوالے سے علاقہ گنڈاپوری کے عوام کے حقوق کا دفاع کرے اور آپکی موجودہ پالیسی جوکہ عوام کے معاشی قتل پر مبنی ہے، کو ترک کرکے اس ظلم عظیم کا تدارک کرے۔

جناب سپیکر! چند منٹ میں آپکے اور لیناچاہونگا۔ انگریزی کی ایک مشہور Experience teaches us to be most on our God when the action of the Government are beneficiary. جناب سپیکر! آپ کے سامنے معزز ایوان کے سامنے میں یہ رکھنا چاہونگا کہ یہ گومل ڈیم جو بنایا جارہا ہے۔ اس میں تقریباً ستر ہزار گنڈاپور جوکہ 27 دیہاتوں میں رہتے ہیں اور جن میں سے تقریباً 18 دیہات ایسے ہیں جنکی زمین اس سے وابستہ ہیں ان کے حقوق صدیوں سے چلے آرہے ہیں۔ اسی گومل ریور کو اگر آپ Settlement Rights میں دیکھیں، 630 میل اس کی لمبائی ہے۔ اسکا جو Catchments area وہ دریائے جہلم سے بڑا ہے 11500 square miles ہے۔ اسکی Slope کو اگر آپ دیکھیں جناب سپیکر، واپڈا اور Settlement Rights کے مطابق مغرب سے مشرق کی جانب ہے اور 9feet per mile ہے۔ جناب سپیکر! اسی دریائے گومل کی یہ اہمیت ہے کہ دریائے نیل کے بعد اسمیں سب سے زیادہ Salt deposit ہوتا ہے اور اسکے کام کی جو شروعات ہیں وہ یہ نہیں کہ صرف اس وقت شروع ہیں۔ 1908 سے جب انگریز کا زمانہ تھا اس وقت بھی اس پر کام ہو چکا تھا لیکن جنگ عظیم شروع ہونے کی وجہ سے وہ کام رک گیا۔ اسکے بعد 1960 میں ایوب خان کے ٹائم میں اس پر کام شروع ہوا لیکن اس وقت بھی یہ رک گیا کیونکہ پاک بھارت جنگ چھڑ گئی جناب سپیکر! مسٹر بولٹن اور اسکے بعد جو جاوید مرزا آئے۔ سی ایس پی آفیسر تھے، انہوں نے Settlement Rights بنائے جو 1908 میں تھے اور 1965 میں تھے۔ اس میں اگر آپ دیکھیں تو 90% رقبہ جو ہے اسی رود گومل سے چک گنڈاپوری کا سیراب ہوتا ہے۔ اس میں میں آپ کے سامنے یہ بات بھی رکھنا چاہونگا کہ دو ہی مینوئل ہیں جو کہ Settlement Rights میں ایک بائیبل کی حیثیت رکھتی ہے اسکے مطابق جو آپکے حقوق ہوتے ہیں، Settle Rights ہوتے ہیں، وہ تقریباً مقدس سمجھے جاتے ہیں اور اس میں صرف تین طریقوں سے Changes ہو سکتی ہیں۔ ایک تو یہ کہ اسکے بعد ایک اور Settlement آجائے۔ ایک یہ ہو کہ اسمیں Mutual agreement ہو جائے دونوں پارٹیوں کے درمیان اس میں۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: اسرار اللہ خان گنڈاپور صاحب یہ کال اٹنشن نوٹس ہے میرے خیال میں بس توجہ دلائی تھی، آپ نے۔۔۔۔۔

جناب اسرار اللہ خان: جناب سپیکر اس پر بات کرنا اس لئے ضروری ہے کہ اس سے ہمارے حقوق متاثر ہو رہے ہیں جناب سپیکر! وہ یہ ہے کہ اگر آج میں اسمبلی میں آواز نہیں اٹھاؤں گا تو کل کو ہمارے لوگ گلیوں اور بازاروں میں نکلیں گے، سڑکوں کو بلاک کریں گے۔ منسٹر صاحب بیٹھے ہیں، میں یہ نہیں کہتا کہ یہ کام انکے وقت سے شروع ہے مگر ان سے پہلے کا شروع ہے تاہم میں نے، میرے والد صاحب نے محکمہ ایریگیشن سے خط وکتابت کی، انکی توجہ اس جانب مبذول کرانا چاہی لیکن انہوں نے اس طرف کوئی توجہ نہ دی۔ آج یہ آپکی وساطت سے میں انکے سامنے رکھ رہا ہوں کہ جو موجودہ نقشہ ہے، اسمیں اتنی غلطیاں، اتنی پیچیدگیاں ہیں کہ اس میں جو Settlement Rights ہیں، انکا ستیاناس کیا گیا ہے۔ میری اس معزز ایوان کے سامنے جناب منسٹر صاحب سے یہ گزارش ہے کہ اس طرف خصوصی توجہ دیں کیونکہ اگر اس طرف توجہ نہ دی گئی اور متعلقہ رقبے کو غیر آباد کیا گیا اور یہ پانی دوسرے لوگوں کو دیا گیا تو اسے ایک خانہ جنگی کی صورتحال پیدا ہو گی۔ اے این پی والے اس حوالے سے ہمیشہ آگے رہے ہیں اور ہمیشہ ہم نے انکی سائیڈ کی ہے کیونکہ جو یہ ڈیم باندھے جاتے ہیں، اسمیں یقیناً لوگوں کے حقوق ہوتے ہیں اور انکو پامال کیا جاتا ہے جس سے بعد کے لوگوں کے لئے مشکلات ہوتی ہیں۔ میری ان سے بھی یہ گزارش ہے کہ وہ بھی اس معاملے میں ہمارے ساتھ امداد کریں کیونکہ یہ میرے علاقے کا معاملہ نہیں ستر ہزار گنڈاپوروں کا معاملہ ہے جنکے انکے ساتھ Settlement rights ہیں۔ اگر اس طرف توجہ نہ دی گئی تو جناب سپیکر یہ گومل ریور کے Bank پر جو ٹیوب ویل ہیں، وہ جناب سوکھ جائیں گے اور جو Entitle رقبہ ہے، اگر اسکی طرف توجہ نہ دی گئی تو یقیناً انکے پاس اور کوئی Alternative نہیں ہے کیونکہ نہ تو وہاں پر انڈسٹری ہے اور نہ کوئی اور Source of income ہے۔ صرف اسی ایریگیشن پر وہ Dependent ہیں۔ توجہ اگر نہ دی گئی تو وہ یقیناً Migration پر مجبور ہونگے اور اسکی ساری ذمہ داری جو ہے محکمہ ایریگیشن پر عائد ہو گی۔ میری گزارش ہے کہ جناب منسٹر صاحب اس توجہ دلاؤ نوٹس کو، میں یہ نہیں کہتا یا یہ جو توجہ دلاؤ نوٹس ہے، یہ انکو

ورثہ میں ملا ہے اور یہ مہربانی کریں، سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کر دیں تاکہ اس پر تفصیلی بحث ہو سکے اور مہربانی کر کے مجھے اس میں Special appearance دی جائے تاکہ اپنے علاقے کے حقوق کا میں دفاع کر سکوں۔

جناب سپیکر: نوابزادہ طاہر بن یامین صاحب۔

نوابزادہ طاہر بن یامین: جناب سپیکر! یہ میرے معزز رکن نے جو گومل ڈیم کی بات کی ہے جناب یہ ڈیم ایک کثیر المقاصد پروگرام جو ابھی شروع ہے۔ ہم حکومت کے بھی انتہائی مشکور ہیں اور جو یہ حقوق کی بات ہے، تو یہاں ایک مروجہ ہمارے ضلع ٹانک، یہ ڈیم کا پہلا پانی جو ہے، وہ ضلع ٹانک سے گزر کر تحصیل کلاچی اور گنڈا پوری علاقے میں جاتا ہے تو یہ میرے ضلع ٹانک سے پہلے پہلے پانی یہ ہمارے حقوق سے گزر کر پھر تحصیل کلاچی میں جاتا ہے جناب اور تحصیل کلاچی اور ضلع ٹانک میں 100 سالہ پرانے کلیات و رواجات آبپاشی ہیں جو کہ انتہائی مقدس سمجھے جاتے ہیں اور ان سے ایک انچ بھی ہمارے علاقے میں آج تک روگردانی نہیں کی گئی تو میری جناب سپیکر! یہ اپیل ہو گی ہاؤس سے کہ جو بھی، مستقبل میں بھی ہم ان ہی کلیات اور رواجات آبپاشی کے مطابق فیصلے کریں اور یہی ایک ہمارے لئے مثبت راہ ہو گی۔ جناب سپیکر! یہ 1963 میں وفاقی حکومت کی منظوری کے بعد اس پر کام شروع کیا گیا تھا، یہ گومل ڈیم پر لیکن 1965 میں جنگ کی وجہ سے بند ہو گیا۔ یہ جو پلاننگ اور ڈیزائننگ کی باتیں ہیں۔ یہ تقریباً اس وقت بھی یہی ڈیزائننگ اور سب کچھ اس وقت بھی ہے آج خوش قسمتی سے ہمارے ضلع ٹانک میں ایک بہت بڑا انقلاب اس ڈیم کی وجہ سے آجائے گا۔ تو میری یہ گزارش ہو گی کہ جو بھی فیصلہ حکومت کرے، پہلے کلیات و رواجات کے مطابق ہمیں منظور ہو گا جناب۔

جناب اسرار اللہ خان: جناب سپیکر! میں طاہر بن یامین صاحب کی بھرپور تائید کرتا ہوں اور میری یہی گزارش ہے کلیات اور ورواجات کو سامنے رکھ کر حکومت اسے سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کر دے اور وہاں یہ معاملہ Settle ہو جائے۔

جناب سپیکر: جی، حافظ اختر علی صاحب۔

حافظ اختر علی(وزیر آبپاشی): بسم اللہ الرحمن الرحیم! جناب گنڈاپور صاحب نے اور جناب طاہر صاحب نے جس اہم مسئلہ کی طرف توجہ دلائی ہے اور اس پر انکے جو خدشات سامنے آئے ہیں، ان شاءاللہ اس حوالے سے میں سردار صاحب کو یقین دلاتا ہوں کہ جب وہ چاہتے ہیں ہم اور محکمہ کے جو چیف انجینئرز ہیں اور محکمہ آبپاشی کے جو افسران ہیں۔ ہم آپس میں بیٹھیں گے۔ آپ کے خدشات ہیں ہم انہیں سنیں گے اور متفقہ طور پر ان شاءاللہ اسکے لئے ایک لائحہ عمل تیار کریں گے۔ جب بھی آپ چاہتے ہیں آپ مشورہ سے ٹائم ان شاءاللہ وضع کریں اور اس پر بات کریں گے۔

جناب اسرار اللہ خان: جناب سپیکر!

Mr. Speaker: Next Qari Muhammad Abdullah, MPA, to please move his Call Attention Notice No.360, in the House. Qari Muhammad Abdullah ,MPA, please.(Absent, it Lapses)

جناب اسرار اللہ خان: میں اس پر متفق ہوں لیکن اسی پر بات ہونی چاہیئے مگر جناب سپیکر اگر اسکا حل نہ نکل سکا تو میری پھر بھی یہ گزارش ہوگی کہ سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کیا جائے۔

جناب سپیکر: یہ کال اٹنشن نوٹس ہے اگر آپ کی تسلی نہیں ہوئی تو پھر آپ کوسچن کے Through آسکتے ہیں، ایڈجرنمنٹ موشن کے Through آسکتے ہیں۔ انہوں نے تو فلور آف دی ہاؤس پر کہا ہے کہ آپ اور چیف انجینئرز سب مل بیٹھ کر اور آپ سے مشورہ کریں گے اور جو بھی ممکن حل ہو ان شاءاللہ وہ نکالیں گے۔

جناب طاہر بن یامین: جناب سپیکر! اس میں میرا ضلع بھی آتا ہے۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: آپ ساتھ ہوں گے۔

جناب طاہر بن یامین: وہ میں ساتھ ہونگا لیکن میں پھر بھی آن دی فلور آف دی ہاؤس اس بات پر زور دونگا جناب کہ اس کا فیصلہ ابھی ہو سکتا ہے، کلیات ورواجات پڑے ہوئے ہیں جو کہ سو سالہ پرانے ہیں۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: سارے حالات وواقعات۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب طاہر بن یامین: اسکے مطابق کیا جائے۔
جناب سپیکر: قواعد وضوابط کو مد نظر رکھ کر وہ آپس میں بیٹھ کر مشورہ کرکے کوئی لائحہ عمل نکالیں گے۔
جناب طاہر بن یامین: اس میں ضلع ٹانک بھی ہو گا جی۔
جناب سپیکر: Next چونکہ یہ Call Attention Notices ژالہ باری کے بارے میں جناب عبدالاکبر خان، ایم پی اے، سید محمد علی شاہ، ایم پی اے، نادر شاہ ایم پی اے۔ مسٹر عبدالماجد خان ایم پی اے صاحب اور محترمہ نعیم اختر ایم پی اے صاحبہ کی طرف سے موصول ہوئے ہیں لہذا مسٹر عبدالاکبر خان ایم پی اے، سید محمد علی شاہ، ایم پی اے، مسٹر نادر شاہ ایم پی اے، مسٹر عبدالماجد خان ایم پی اے، اینڈ مسز نعیمہ اختر ایم پی اے Please move their identical call attention notices in the House. Mr. Abdual Akbar Khan, MPA, please.

مولانا محمد ادریس: جناب سپیکر صاحب! دیکبئی زما یو نوټس هم جمع کړے دے۔ دے ژاله باری متعلق زما یو نوټس هم جمع شوے دے۔

جناب سپیکر: نو بس هغه به هم شامل کړو۔ یو ځائے ټول به Joint کړو۔ Mr.Abdul Akbar Khan ,MPA

Mr. Abdul Akbar Khan: Thank you very much Janab Speaker!
میں مشکور ہوں کہ آپ نے اس اہم مسئلے کو اٹھانے کے لئے مجھے دعوت دی۔ جناب سپیکر گزشتہ دنوں ضلع مردان میں عام طور پر اور یونین کونسل ساولڈھیر، کٹی گڑھی، جمال گڑھی، کاٹلنگ وغیرہ میں خاص طور ژالہ باری اور طوفان نے فصلوں کو تباہ کر دیا ہے اور چونکہ تمباکو وغیرہ کی فصلیں تیار تھیں جو بالکل تباہ ہو گئی ہیں، اس لئے حکومت ضلع بھر کو آفت زدہ قرار دے اور جن لوگوں کی فصلیں تباہ ہو گئی ہیں انکو معاوضہ دیا جائے اور جن لوگوں کا اور بھی نقصان ہوا ہے انکو بھی معاوضہ دیا جائے اور زرعی انکم ٹیکس اور مالیے کی معافی کا اعلان کیا جائے" جناب سپیکر زه یو دوه منټه پرے خبره اوکړم؟

جناب سپیکر: زما په خیال چې دغه اوکړئ، دهغے نه روستو۔

جناب عبدالاکبر خان: ټهیک شو۔

جناب سپیکر: محمد علی شاہ باچا۔

سید محمد علی شاہ: ډیره مهربانی سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر! میں آپ کی توجہ ایک مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں وہ یہ کہ گزشتہ بارشوں اور ژالہ باری کی وجہ سے صوبہ سرحد اور بالخصوص ملاکنڈ ایجنسی تحصیل درگئی میں کھڑی فصلوں کو شدید نقصان پہنچا ہے اور خاصکر تمباکو اور باغات جو تیار فصلیں تھی، کو کافی نقصان پہنچا ہے، اس لئے ضلع بھر کو آفت زدہ قرار دیا جائے اور جن لوگوں کی فصلیں تباہ ہو گئی ہیں انکو معاوضہ دیا جائے اور ساتھ مالیہ اور آبیانہ معاف کیا جائے۔

جناب سپیکر: نادر شاہ صاحب۔

جناب نادر شاہ: جناب سپیکر صاحب! میں آپکی توجہ اس خاص مسئلہ کی طرف دلانا چاہتا ہوں۔ گزشتہ رات 9-6-2003 کو تحصیل تخت بھائی کے ملحقہ یونین کونسل جس میں شیر گڑھ، پرخو، ساڑو شاہ، پیر صدو، مدے بابا، لونڈ خوڑ، جلالہ، جہانگیر آباد، سری بہلول، نری یونین کونسل کوٹ یونین کونسل شامل ہیں شدید بادوباران اور ژالہ باری ہو چکی ہے جس کی وجہ سے تمام تیار کھڑی فصلیں تباہ ہو گئی ہیں اور خاصکر تمباکو جو ایک نقد آور فصل ہے، وہ بالکل تباہ ہو چکی ہے۔ اس لئے ہم حکومت سے مطالبہ کرتے ہیں کہ جن لوگوں کے نقصانات ہوئے ہیں، انکا اندازہ لگایا جائے، انکو معاوضہ دیا جائے اور اسکے ساتھ ساتھ انکا زرعی ٹیکس اور مالیہ معاف کیا جائے۔

جناب سپیکر: عبدالماجد خان صاحب۔

جناب عبدالماجد: جناب زه خو په دې سلسله کښې دا يو گزارش کوم چې دا علاقه دآفت زده شی او ماليه آبيانه د معاف شی او دے خلقو له دے دتاوان انتظام اوشی۔

جناب سپیکر: مولانا محمد ادریس صاحب۔

مولانا محمد ادریس: جناب سپيکر صاحب!دا زمونږ د دې چارسدے اوخصوصاً دتحصيل تنگی دا علاقے هم د دې نه ډيرے متاثره شوې دی۔اخون ډهيری، مير آباد، شاخ نمبر 6، سرکی کشران، تورډهير، سيداونډ، ډهکی، مندنی او د شيرپاؤ ميره يوسف خان کلی، دومره زبردسته گلئ شوې ده په دغه 8 او9 تاريخ په شپه باندې تقريباً لس يولس بجے زه خپله موجود ووم او تقريباً دغز برابر يوه يوه دانه پريوتے ده بلکه دهغې نه غټه گلئ شوې ده۔هلته کښې د تمباکو فصلونه

دی، دارنګے باغونه دی، سبزئ، هغه ئے ټولے تباه کړے دی او د علاقے چې څومره زمیندار وو، هغه پرون په روډونو باندېبهر راوتے وو۔ ډیر زیات غریبانان پریشانه دی۔ اوس هم راغلې دی، بهر ولاړ دی۔ نو زما هم دا تجویز دے چې زمیندارنو ته دے دا ضلعے چارسدے دغه علاقه د آفت زده قرار شی او زمیندارانو ته دے آبیانه او مالیه او دازرعی ټیکس وغیره معاف شی۔

جناب سپیکر: نعیمه اختر صاحب ایم پی اے۔

محترمه نعیمه اختر: شکریه جناب سپیکر صاحب!جناب سپیکر صاحب په دې باندې خو زمونږه معزز ارکانو خپل دغه پیش کړو۔ځنګه چې تاسو به کتلے وی نن په ټولو اخبارونو کښې دا بالکل په بره راغلې دے او ښه په هیډلائن باندې راغلې دی چې دے سره ډیر دغه، مواصلات او د بجلئ نظام بالکل درهم برهم شوې دے دے سره باغونه او ځناورو ته هم ډیر نقصان ریسدلے دے او ورسره ورسره ډیر کورونه هم راپریوتے دی۔ نو زمونږ به حکومت ته دا درخواست وی چې داکوم کورونه راپریوتے دی یا څه د چاکوم نقصان شوې دے۔ دد ے د ازالے د پاره د فوری طور باندې دد وی د پاره څه د امداد اعلان اوکړئ۔

جناب عالمزیب: جناب سپیکر! د دې سره زما هم دا ترلے خبره ده،ځنګه چې ادریس مولوی صاحب اووئیل زمونږ د ضلع چارسدے هغې بله شپه چې کوم طوفان راغلې وو جی نو دا زمینداران بهر راغلې دی، هغوې ځان سره تمباکو هم راوړے دی۔ بالکل تمباکو مکمل ختم شوې دی۔ دهغې سره باغونه هم ختم شوې دی او دهغې ضلعے ته ډیرزیات نقصان شوې دے۔ دا غریبانان زمینداران دوئ چې په پینځه زره په شپږ زره د یو فصل د پاره زمکه نیولے ده او دهغوې هغه شې، اوس دا تمباکو ختم شول۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب عالمزیب: زما به دے پسے جی یو بل پوائنټ آف آرډر وی۔ په هغې باندې به ان شاءاللّٰه خبره کومه۔ منسټر صاحب به د هغې خبرې جواب راکوی۔

جناب امانت شاہ: زه اول دا پوائنټ آف آرډر کومه چې دے پوائنټ آف آرډر باندې خبره کول غواړئ که کال اټینشن باندې چې داخه شے دے ؟اول خو دا پوائنټ آف آرډر نه دے۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب عالمزیب: تر دے وخته سره داکال اټنشن چې دا پیش شوې دےد دې باره کښې خبره کوم۔

جناب امانت شاہ: ځکه چې مخکښې د پیش کړو نو په هغې باندې دداخپل ملګری بحث اوکړی۔ دوی د اصلی پوائنټ آف آرډرباندې راشی نو بیا د خبره اوکړئ۔

جناب عالمزیب: دا اصلی خبره ده کنه ځما جی عرض دادے چې دا مالیه آبیانه دا دے هم معاف شی۔

جناب سپیکر: صحیح شو۔

جناب عالمزیب: او د دې سروے رپورټ د صحیح طریقے سره اوشی۔چې مکمل کوم غریبانان زمیندارا ن دی او هغوې ته د دې معاوضه جی ملاؤ شی۔

جناب سپیکر: عبدالاکبر خان۔

جناب مختیار علی: په دې کښې ځما هم دا تړلے خبره ده جی۔ په صوابئ کښې۔ زما په حلقه کښې هم په دې فضل آباد او سنوبال میره کښې۔

جناب سپیکر: ټول اوشو۔ ماجد خان یو ځائے دغه اوکړو کنه۔ مطلب دا دے۔

جناب مختیار علی: نو دغلته هم د تماکو فصل جی مکمل تباه شوې دے۔ او زه تاسو ته دایوه خبره کومه چې زه هغه بله ورځ یو فاتحے له پکښې لاړم،دعاله، هغوې خدائے شته دخفګان نه ئے مونږ ته پخیرراغلے هم اونه وئیل۔ ډیر زیات خفګان ورته وو۔ ډیر زیات فصل ئے تباه شوې دے۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب تاج الامین: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: تاج الامین جبل صاحب۔

جناب تاج الامین: ډیره مهربانی سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: ته څه وائے ؟

جناب تاج الامین: دغسې زمونږه په، زما په حلقه کښې هم دے باران-----

جناب سپیکر: نو تاسو خو کال اټینشن نوټس یا څه تحریک التواء نه دے راوړے۔

جناب تاج الامین: یره جی زه خو په دې کښې هغه ضمنی غونډے راځم کنه جی (قہقہے) نو زما په حلقه کښې ډیر زیات نقصان شوې دے۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب تاج الامین: او تماکو خو هم وائی نو لکه حقیقت دادے هغه خو ډیر کم خلق استعمالوی۔ زما حلقه کښې ئے ټماټر او سبزی ډیره ورانه کړے ده۔ چې د هغې مطابق جی د هغوې سره خوامخواه څه نه څه امداد اوکړے شی۔

جناب سپیکر: جی عبدالاکبر خان صاحب۔

ایک معزز رکن: ماوئیل که نه نعت وائے ، هلکه نعت۔

جناب عبدالاکبر خان: میں آپکا مشکور ہوں۔ سارے انریبل ممبر زنے یہاں پر کال اٹنشن نوٹس کے ذریعے جو حکومت کی توجہ دلائی ہے۔ آپ یقین کریں کہ یہ ایک انتہائی اہم واقعہ ہوا ہے اور میں سمجھتا ہوں کہ خاصکر جو فصلیں اس وقت تیار تھیں تمباکو کی۔ وہ تو بالکل زیرو ہو گئی ہیں اور اس کے ساتھ ساتھ جو باغات تھے وہ بھی تباہ ہو گئے ہیں۔ دیکھیں جناب سپیکر! جب بھی کسان فصل لگاتا ہے اس وقت اس کے ذھن میں ایک خواب ہوتا ہے۔ اور فصل پک جائے گی تو اسکا خواب پورا ہو جائے گا۔ لیکن وہ ایک دھندلا خواب ہوتا ہے لیکن جیسے جیسے وہ فصل بڑھتی جاتی ہے تو اسکا خواب اسکو Clear نظر آنے لگتا ہے۔ لیکن اس وقت جب ٹوبیکو بالکل، میں تو کہتا ہوں کہ 99% تیار فصل تھی، اسکو اس ژالہ باری نے بالکل تباہ کر کے رکھ دیا ہے اور وہ کسان اور وہ کاشکار جنہوں نے خواب دیکھا تھا، جنہوں نے سوچا تھا کہ اس فصل کے پکنے کے بعد وہ اپنی ضروریات پوری کریں گے۔ جنہوں نے وعدے کئے تھے۔ جناب سپیکر! آج ان کے خواب چکنا چور ہو گئے ہیں۔ اس ژالہ باری سے، وہ ختم ہو گئے ہیں۔ میں سمجھتا ہوں کہ جناب سپیکر! میں صرف مردان کی

بات نہیں کر رہا، جو بھی زمیندار ہیں، جو سمجھتے ہیں۔ جو Practical زمیندار ہیں جو اس چیز کو سمجھتے ہیں کہ ایسے وقت میں جب انکی فصل تیار ہو اور اوپر سے ژالہ باری یا طوفان آجاتا ہے تو اسکی کیا حالت ہو جاتی ہے ؟ جس طرح میرے بھائی نے کہا کہ وہ لوگ باتیں بھی نہیں کرتے، جب ہم ان کے پاس جاتے ہیں۔ اتنے وہ زیادہ خفہ ہیں۔ اور جب ریلیف ایکٹ میں اگر یہ اسکو آفت زدہ بھی قرار دیں تو صرف مالیہ کی معافی کی حد تک اور یا آبیانہ کی معافی کی حد تک بات ہو سکتی ہے۔ لیکن جناب سپیکر! میں یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ جن لوگوں کی فصل تباہ ہو گئی۔ جن لوگوں نے خرچہ کیا ہے، وہ تباہ ہو گئے ہیں تو وہ زرعی انکم ٹیکس کہاں سے دیں گے ؟ کیونکہ انکی اپنی انکم تو ختم ہو گئی ہے۔ تو ہم حکومت سے یہ مطالبہ کرتے ہیں کہ نہ صرف مالیہ، نہ صرف آبیانہ بلکہ زرعی انکم ٹیکس اور یہ حکومت کی ذمہ داری ہے کہ وہ ریونیو سٹاف کو ہدایت کردے کہ وہ موقع پر جا کر وہاں پر سروے کریں، رپورٹ مرتب کریں۔ جن کے مکانات تباہ ہو چکے ہیں جن کے مویشی تباہ ہو چکے ہیں، جن کی فصلیں تباہ ہو چکی ہیں۔ انکے Proper estimate بنائیں، Proper حساب کتاب کریں اور پھر حکومت انکو معاوضہ ادا کرے۔ جناب سپیکر! آپ یقین کریں کہ میں کل خود گیا تھا اور جس طرح اس ژالہ باری نے وہاں فصل کو تباہ کر دیا ہے۔ میرے خیال میں وہ کسان جو وہاں پر بیٹھے ہوئے تھے۔ وہ بات بھی ہم سے کرنا نہیں چاہتے تھے تھینک یو۔

جناب نادر شاہ: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: جی۔

جناب نادر شاہ: ښنګه چې زمونږه رور عبدالاکبر خان صاحب اووئيل واقعی د تماکو دا فصل دے، د دې د پاره خلقو قرضونه کړی وی۔ دے ته د دکاندار سترګے وی، دے ته چې کوم دے، د ټولے د معاشرے د ټولو خلقو سترګے وی۔ د دے د پاره خلقو چې کوم دے، پیسے، قرضونه، مزدوران هم پیسے د پاره چې کوم دے په قرضونه ئے پرے اغستې دی او نیتے ئے خلقو له ورکړے وی او په یو یو، دیو یو سړی د رے د رے او ښلور ښلور لکهه روپئ چې کوم دے، نقصان شوې دے۔ ښه معمولی نقصان نه دے۔ هغه علاقه مونږ پخپله باندې کتلے ده پرون او دهغے جائزه مو اغستې ده۔ انتهائی د درد دغه دغه دے۔ دهغوې تپوس۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: مولانا محمد مجاہد الحسینی ولاړ دے ، هغوی ته زه خواست کوم۔
جی مولانا صاحب۔

مولانا محمد مجاہد خان الحسینی: میری طرف سے، مجھے ہمدردی ہے اس حادثے پر جو نقصان ہوا ہے لیکن اس سے زیادہ نقصان میں اپنے نوشہرہ کے متعلق عرض کر رہاں ہوں کہ اسی آسمانی حادثے سے ایک مکان گر گیا۔ آندھی آئی تھی، اس میں دو انسانی بچے وفات پا چکے ہیں۔ اس لئے اس امداد میں انکو بھی شریک کیا جائے۔

جناب سپیکر: جی، جناب سراج الحق صاحب۔

سینئر وزیر: جناب سپیکر صاحب! ډیرو محترم ممبرانو د اسمبلی چې د بیګانے ګلئ طرف ته اشاره اوکړه۔ حقیقت دادے چې زمونږه خپله وربانديې زړه خوږ دے او انتہائی افسوس راته شوې دے۔ او د غنمو په کیدو مونږ ته یو ډیره لویه خوشحالی ملاؤ شوې وه او ځائے په ځائے مونږه تلے وو۔ هر ځائے کښې مووئیل چې دخدائے شکر هم اداکړئ۔ او په یو سړی بانديې چرته زکواة هم پاتے نه شی۔ دد ے پاره چې آئنده فصلونه رابانديې، ځکه چې ځنئ معاملات نه د حکومت په وس کښ وی ،نه د خلقو په وس کښې وی،بالکل د رب ذوالجلال سره تعلق ساتی او مونږ وئیل که دےغنمو بانديې مونږه دخدائے پاک حق اداکړو نو راروان فصل به راته خدائے پاک ښه راکړئ۔ځکه چې په ګلیئ د هیڅ چا وس نشته دے۔ هم دغه د بره نه، دعرش خاوند دطرفنه ده۔ په دې وجه بانديې مونږ په دې واقعه بانديې انتہائی افسوس اظهار کوؤ۔ او تر څو چې د حکومت د طرفنه د مالی تعاون خبره ده مونږه محکمه مال ته وایو چې د فصل او د تحصیلونو په سطح بانديې د دې سروے اوکړئ او مکمل سروے رپورټ بیا صوبائی حکومت ته پیش کړئ۔ نو صوبائی حکومت نه چې په دیلږ کښې او مد کښې څه کیدے شی، ان شاءاللہ مونږ به دهغې سره کوؤ۔ او زه د دې حکومت د طرفنه نه او دصوبائی اسمبلی دټولو ممبرانو د طرف نه هم د هغوی ټولو متاثرینو سره ہمدردی او خواخوګئ اظهار کوم او ان شاءاللہ زمونږه د حکومت په وس کښې چې څومره تعاون کیدے شی ،هغه به ورسره مونږه کوؤ۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! زه د منسټر صاحب مشکور یمه جی۔ ډیره ښه طریقے باندې هغوې دا خبره اوکړله خو زما یو درخواست به وی چې تر ځوپورے دا سروے تاسو ته رپورټ نه وی راغلې نو هغې زمیندارانو پسے اوس مالیئے یا آبیانے زرعی انکم ټکس چې کوم د صوبائی حکومت په اختیار کښې دی۔ چې کم ازکم هغې پورے خو تنګوی خوئے نه کنه۔ هن که رپورټ راغې چې کوم ځائے کښې Damage نه وی شوی۔ ټهیک ده مونږ دانه وایو د هغے کسانو نه دے هغه ځائے کښې د واغستې شی۔ خو چې کوم ځائے کښېDamage شوې دے نو تر هغې پورے خو د کم ازکم دا یعنی Stay کړے شی یو قسم له۔ چې یره د هغوې نه دے پیسے یا ټیکسونه ،ځکه چې هغوې عاجزان خو اوس هغه چې کوم به قرضونو څرے یا نور څیزونه، هغه دوایانے اغستې دی او کوم خرچے کړې دی، هغه هغوې سره نشته دے نو داتاسو که بیا هغوې نه یو ځل پیسے واخلئ نو بیا خو هغوې له پیسے واپسی نه شئ ورکولے۔

مولانا محمد ادریس: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: جی مولانا محمد ادریس صاحب۔

مولانا محمد ادریس: دا عبدالاکبر خان چې کومه خبره اوکړله دا ډیره ضروری خبره ده۔ زمونږه د طرف دغه زمیندار غریبانان داسې دی، تاسو یقین اوکړئ که بیګا هغوې ډوډی خوړلے وی۔

جناب سپیکر: صحیح ده۔

مولانا محمد ادریس: او سړک باندې که تاسو په Main road لاړے نو دومره دګلئ هلته کښې ځانګےئے د اونو نه ماتے کړی دی۔ لوئے لوئے هنډان یئے غورځولے دی او د باغونو خو ئے بالکل تباهی کړې ده۔ بلکه هلته کښې اوس چې کوم باغونه خلقو اغستی دی او دهغوې او د مالکانو مینځ کښې لوئے تنازعے جوړے دی۔نو زه وایم که اوس فوری طور دد ے خلقو سره دغسې یو تعاون اوس ارکړے شی۔ او ځکه د حکومت دغه خبرې خو یو پوهے لړے بیا Late وی نو لږ فوری د دې څه اقدامات اوشی نو مهربانی به وی جی۔

جناب سپیکر: جی۔ تاسو څه وایئ۔جی۔

محترمہ نرگس زین: پوائنٹ آف آرڈر سر۔ بسم اللہ الرحمن الرحیم! میں آپکی توسط سے محکمہ ایریگیشن اور حکومت کی توجہ ایک اہم Serious مسئلے۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: اسی سے متعلق ہے یا دریائے سوات سے متعلق ہے؟

محترمہ نرگس زین: دریائے سوات کے متعلق ہے۔

جناب سپیکر: وہ تو Already انکے نوٹس میں ہے۔

محترمہ نرگس زین: سر! لیکن اس کو آپ سریس لیں کیونکہ ہمارا جو علاقہ ہے تحصیل کبل، وہ پورے ایک ہفتے سے کٹا ہے مینگورہ سے اور سکولز جو آج حالیہ انٹر میڈیٹ کے Exam ہو رہے ہیں۔ اس وجہ سے بھی کافی سارے طلباء متاثر ہو رہے ہیں۔ وہاں پر گیس اور ہر چیز کی قلت ہے تو یہ کیسے جا رہا ہے آپ seriously تھوڑا سا اسکو لیں۔

جناب محمد امین: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: میرا خیال ہے منسٹر صاحب رات۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: سپیکر صاحب! مونږ له منسټر صاحب د نوټس جواب را کړئ نو د هغے نه پس د ے بیا دا نورے کوی۔

جناب سپیکر: جی سراج الحق صاحب۔

جناب محمد امین: جناب سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب! د سوات د سیندھ په حواله سره زه هم جی یو خو خبرې کول غواړم۔

جناب سپیکر: جی سراج الحق صاحب۔ امین خان دا مسئله لګیا ده، دا مسئله لګیا ده۔

جناب محمد امین: هلته جی یو لویه ایمرجنسی Create شویده۔

جناب سپیکر: په هغے باندې څه کال اټینشن نوټس څه راغلې نه دی۔

جناب محمد امین: راغلې دی جی خو په هغې څه کار نه دے شوې۔

جناب سپیکر: نشتے۔

جناب محمد امین: مونږه هم د دې سره Related داخبره کول غواړو چې کوم مسائل مشکلات په چارسده۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: جی سراج الحق صاحب۔

سینئر وزیر: محترم سپیکر صاحب!ما خو ډیر د زړه داخلاصه عرض اوکړو چې مونږ ډیر په هنگامی بنیادونو کښې د دې ټولو نقصاناتو تجزیه کوؤ او د دې د پاره چې څومره زمونږه نه مراعات کیدے شی،هغه به ورکوؤ۔ او دوئ چې داکوم تجویز شامل کړو۔ نو دا هم مونږه په دغه کښې شاملوے شو خو بهر حال دومره مونږه اجازت غواړو چې مونږه یو ځل دامعلومات په هنگامی بنیادونو باندې راجمع کړو او د هغې نه پس ان شاءاللّٰه مونږ به د دې مناسب کارکوؤ جی۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب! زما جی تاسو دا عرض واورئ۔ مونږ ئے یو دوه منټه راکړئ چې مونږ د خپلے علاقے مسائل بیان کړو۔

جناب بشیر احمد بلور: اصلی خبره داده چې زمونږه سینئر منسټر صاحب ډیرے ښکلے خبرې اوکړے۔ په خبرو د خلقو خیټه نه ډکیږی او نه په خبرو باندېد خلقو مسئلے حل کیږی۔

جناب سپیکر: ان شاءاللّٰه عملی جامه به ورته هم اغوندی۔

جناب بشیر احمد بلور: یو ځل دااوکړئ مونږه ته په دې فلور آف دی هاؤس دا خبره اوکړئ چې منسټر صاحب دے او دے حکم کولے شی۔ دوئ د په فلور آف دی هاؤس دا اووائی چې دا صوبائی ټیکسونه چې دی، هغه به هغه وخت پورے نه اخلو چې کوم وخت پورے د دې انکوائری Complete نه شی۔ کومو علاقو کښې چې دا ژاله باری شوې ده۔

جناب ظفر اعظم (وزیر قانون): داخو کال اټینشن نوټس دے۔ کال اټینشن باندې هم دومره۔۔۔۔۔

جناب بشیر احمد بلور: نو داخو صرف په خبرو مسئلے نه حل کیږی۔

جناب سپیکر: بشیر بلور صاحب!دا ځومره پورے چې یقین دهانی اوشوه، ځما په خیال کوئ، هغوئ سنجیدگی سره کوی۔ دغه کو۔Next۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب!د سوات د سیندھ مونږ مخکښې تاسو ته۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

شمال مغربی سرحدی صوبہ کے بعض قوانین میں ترامیم کا(ترمیمی)آرڈیننس مجریہ 2003 کا پیش کیا جانا

Mr. Speaker: The Honorable Chief Minister NWFP to please lay on the table of the House the North West Frontier Province Amendment of Certain Laws (Amendment) Ordinance, 2003. Honourable-----

نکتہ اعتراض

Mr. Abdul Akbar Khan: Point of order, sir whatever you called……

جناب سپیکر: جی۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! تاسو دا اوګورئ دا چې کوم مونږ ته تاسو دا یجنډا راکړې ده۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب عبدالاکبر خان: داOrdinance داخو غلط دے۔ هلته کښې خو جی هغه لیکی، تاسو پخپله باندې جی اوګورئ، خیر دے ،دا لیکی۔ The NWFP Ordinance No. 3 of 2003. The North West Frontier Province Amendment of Certain Laws (Amendment) Ordinance, 2002. جناب سپیکر!لاندې لیکی"3"۔

جناب سپیکر: لاندېCorrigendum ئے ورکړے دے۔ بیا روستو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: زه سر Corrigendum باندې، Corrigendum باندې په Ordinance کښېAmendment نه شی کیدې Ordinance کښې به په Proper طریقے باندې Amendment کوی، دا خو جی په Corrigendum باندې به څنګه-----

(قطع کلامی)

وزیر قانون: دا خو ټول مونږ په Proper طریقے باندې Amendment راولو، نو که Corrigendum په دې باندې ایشو شوې وی چې داClerical mistake شوې دے ،2002لیکلې شوې دے۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! آرډیننس تا سو-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: دا تا سو بیا د Consideration په Stage کښې اووایئ کنه۔

وزیر قانون: د Consideration پهStage کښې ئے راوبا سه کنه۔

جناب سپیکر: جی د Consideration په Stage کښې۔ جی ملک ظفر اعظم صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: جی غلطTable کوی۔

جناب سپیکر: ملک ظفر اعظم صاحب۔

وزیر قانون: ولے دوی ته، غلط نه کوؤ۔

جناب عبدالاکبر خان: غلط Lay کوی۔

جناب سپیکر: بیا په Consideration stage باندې تا سو اووائی۔

جناب عبدالاکبر خان: څنګه جی؟غلط Lay کوی لګیا دے کنه۔2002ء والاLay کوی۔

وزیر قانون: نه نه 2002 والا ګوره 2002 باندې Corrigendum-----

جناب عبدالاکبر خان: د خو جی 2002 والا لیکلئ دے ، هغه به Lay کوی کنه۔

وزیر قانون: یو سیدها Corrigendum وی۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر Corrigendum باندې خو Ordinance کښې Amendment نه شی کیدے۔

Minister for Law: And now I am here to present amendment for 2003.

جناب سپیکر: په لاء کښې په Corrigendum باندې Amendment نه شی کیدے Proper legislature به کوی۔

جناب سپیکر: نه جی Notification No. دا 4rth April 2000 published at page جی جی ملک ظفر اعظم صاحب، پلیز۔

جناب عبدالاکبر خان: نه جناب سپیکر دا کار څه تاسو کوئ دا ډیر-----

(قطع کلامی)

Mr.Zafar Azam (Minister for Law): Mr. Speaker sir! I on behalf of Honorable Chief Minister, NWFP. Lay on the table of the House the North West Frontier Province Amendment of certain Laws (Amendment) ordinance, 2003.

Mr. Abdul Akbar Khan: I oppose, I oppose it.

Mr. Speaker: The ordinance stands laid. The House is adjourned for tea beak.

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی چائے کے لئے ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

Mr. Speaker: The Honorable Minister for Excise and Taxation NWFP to please move that the North West Frontier Province Urban in movable property tax, Amendment Bill…..

جناب عبدالاکبر خان: پوائنٹ آف آرډر، کورم، جناب سپیکر، کورم جناب سپیکر۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں پورا ہے۔ یہ تو اصولی طور پر طے ہو گیا تھا۔

جناب عبدالاکبر خان: ٹھیک ہے جناب سپیکر Then I withdraw my point of order.

شمال مغربی سرحدی صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل مجریہ 2003 کا زیر غور لایا جانا

<u>Mr. Speaker:</u> Thank you, the honorable Minister for Excise and Taxation, NWFP, to please move that the North West Frontier Province Urban Immovable Property Tax (Amendment) Bill, 2003, may be taken into consideration at once. Honorable minister for Excise and Taxation, NWFP, please.

<u>جناب فضل ربانی (وزیر محاصل و آبکاری):</u> محترم سپیکر صاحب میں تحریک پیش کرتا ہوں کہ شمال مغربی سرحدی صوبہ، شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل 2003 کو فوری طور پر زیر غور لایا جائے۔

<u>جناب سپیکر:</u> کوم ځائے کښې دے۔

<u>وزیر محاصل و آبکاری:</u> اس میں ایک امنڈمنٹ بھی شامل ہے۔

<u>جناب سپیکر:</u> ایوان کے سامنے وزیر موصوف کی طرف سے ایک تحریک پیش کی گئی ہے۔ کہ شمال مغربی سرحدی صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل 2003 کو ایوان میں فوری طور پر زیر غور لایا جائے۔ آیا ایوان اس بات کی منظوری دیتا ہے۔ جو اس تحریک کے حق میں ہیں تو ہاں میں کہیں۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

<u>جناب خالد وقار ایڈوکیٹ:</u> سپیکر صاحب پوائنټ آف آرډر۔ کورم سر، زما خیال دے پوره نه دے۔

<u>جناب سپیکر:</u> جو اسکے حق میں ہیں، وہ ہاں کہیں اور جو اسکے حق میں نہیں ہیں وہ نہ کہیں۔

(تحریک منظوری کی گئی)

<u>جناب سپیکر:</u> بل کی فوری طور پر زیر غور لایا جائے گا۔ چونکہ بل کی شق نمبر 1 میں کسی بھی معزز رکن کی طرف سے ترامیم کی تحریک پیش نہیں ہوئی ہے۔ لہذا سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ آیا شق نمبر 1 کو بل کا حصہ گردانا جائے تو جو اسکے حق میں ہیں تو وہ ہاں کہیں اور جو خلاف ہیں وہ نا کہیں۔

(تحریک منظور کی گئی)

<u>جناب سپیکر:</u> جی ہاں شق نمبر 1 کو بل کا حصہ قرار دیا گیا۔ بل کی شق نمبر 2 میں جناب وزیر قانون صاحب نے ایک ترمیم دائر کی ہے۔ لہذا ان سے گزارش ہے کہ وہ بل سے متعلق ترمیم کو ایوان میں پیش کریں۔
جناب وزیر قانون صاحب!

Mr.Zafar Azam (Minister for Law): Thank you Mr. Speaker I beg to move…

(Interruption)

جناب عبدالاکبر خان: پوائنٹ آف آرڈر سر! جناب سپیکر! منسٹر صاحب نے بل Consideration کے لئے پیش کیا ہے اور اب لاء منسٹر اس میں امنڈمنٹ لا رہے ہیں In the same Bill اگر وہ موجود نہ ہوں تو پھر تو ٹھیک ہے۔ لیکن وہ موجود ہیں جنہوں نے Consideration-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ان کو یہ احساس ہو گیا ہے کہ اس میں Rectification کی ضرورت ہے۔ لہذا انہوں نے Rectification کے لئے-----

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: مسٹر سپیکر! انہوں نے بل کو Consideration کے لئے پیش کیا ہے۔

جناب سپیکر: کوئی بھی کر سکتا ہے Rectification کے لئے کوئی بھی یہ کار خیر آپ بھی کر سکتے ہیں۔ کسی بھی معزز رکن کی طرف سے آسکتا ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: جس نے امنڈمنٹ پیش کی ہے وہ اپنی امنڈمنٹ پیش کرے گا۔ اگر وہ نہ ہو یا وہ کسی کو اختیار دے تو پھر الگ بات ہے۔ لیکن جو امنڈمنٹ لایا ہے، تو یہ ایکسائز منسٹر کا حق ہے-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: یہ امنڈمنٹ تو وزیر قانون کی طرف سے ہے نا۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر یہ کیسے ہو سکتا ہے کہ منسٹر صاحب خود بیٹھے ہیں-----

(قطع کلامی)

Minister for Excise & Taxation: Sir I beg to move that in Clause 2 for the word "Factory" wherever occurring, the word "Factory" shall be substituted. Thank you.

جناب سپیکر: جناب وزیر قانون کی طرف سے بل میں جو ترمیم پیش کی گئی ہے اسے منظوری کے لئے-----

(قطع کلامی)

Mr. Abdul Akbar Khan: Not the Law minister the Minister concerned.

جناب سپیکر: جناب Minister concerned کی طرف سے بل میں جو ترمیم پیش کی گئی، اسے منظوری کے لئے ایوان میں پیش کرتا ہوں۔ آیا یہ ترمیم ایوان کو منظور ہے۔ جو اس بل کے حق میں ہیں وہ ہاں کہیں اور جو اس بل کے خلاف ہیں، وہ نہ کہیں۔

(تحریک منظور کی گئی)

جناب سپیکر: جی ہاں، ترمیم منظور ہے The 'Ayes' have it لہذا شق نمبر 2 بمعہ ترمیم بل کا حصہ گردانا گیا چونکہ کسی بھی معزز رکن اسمبلی نے شقات نمبر 3 اور نمبر 4 میں کوئی ترمیم پیش نہیں کی ہے۔ لہذا سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ آیا ان شقات کو بل کا حصہ گردانا جائے؟ جو اسکے حق میں ہیں وہ ہاں کہیں اور جو اسکے خلاف ہیں نا کہیں۔

(تحریک منظور کی گئی)

جناب سپیکر: شقات نمبر 3 اور نمبر 4۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! آپ نے کیسے یہ اندازہ لگایا کہ وہ ہاں تو اتنی معمولی تھی اور نہ تو اتنی بڑی تھی۔

جناب سپیکر: جی ہاں بڑی تھی لیکن Single تھی اور ہاں مطلب یہ ہے کہ مجمع کی طرف سے تھا۔۔۔۔

(قہقہے)

جناب انور کمال خان: جناب سپیکر! یہ ہاں والوں نے ناشتہ نہیں کیا ہے یا کیا بات ہے؟ بڑی کمزور سی آواز آرہی ہے انکو ذرا چائے پلائیں۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: یہ عبدالاکبر خان صاحب 'A,A' ہیں نا A,A,A کر دیں عبدالاکبر صاحب امنڈمنٹ صاحب کر دیں نا۔۔۔۔

(قہقہے)

جناب عبدالاکبر خان: جی ہاں شقات نمبر3اور نمبر 4 بل کا حصہ گردانے جاتے ہیں۔ تمہید کو بھی بل کا حصہ قرار دیا گیا ہے بل پاس کرنے کی تحریک جناب وزیر۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: پوائنٹ آف آرڈر سر! یہ Rules 105 sub rule(2) دیکھیں جناب سپیکر

"If amendments have been made in a Bill, the Speaker on his own motion may, and on the request of any Member shall ,direct that the Bill be examined with a view to report what amendments of a formal or consequential character should be made" Janab Speaker, I beg to move that this may be referred to the committee.

جناب سپیکر: میرے خیال میں وہ Stage تو گزر گئی ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: نہیں سر۔ کیسے گزر گئی ہے؟ ایک Passage کے لئے، جب آپ Consideration stage ختم ہو گیا تو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

Mr. Speaker: When a motion that a Bill be taken into consideration has been carried…..

(Interruption)

جناب عبدالاکبر خان: ہاں۔

Mr. Speaker: "And the Bill has been considered Clause by Clause and no amendment of the Bill is made"

Mr.Abdual Akbar Khan: Yes. Yes.

Mr. Speaker: "The Member –in-charge may at once move that the Bill be passed"

Mr.Abdual Akbar Khan: Yes' no amendment. He has made the amendment. He has made an amendment sir.

Mr. Speaker: "If amendments have been made in a Bill"…

(Interruption)

جناب عبدالاکبر خان: امنڈمنٹ پر تو آپ نے ابھی ووٹنگ کرائی ہے تو امنڈمنٹ تو ہے۔ اس لئے نمبر(2)۔Apply ہوگا۔اس پر اول 105 نمبر ون پر Apply نہیں ہو گا۔

Mr. Speaker: Amendment has been made in the Bill .When the amendment has already been adopted.

جناب عبدالاکبر خان: یہ Consideration stage تو ختم ہو گیا۔
Mr. Speaker: Law Minister Sahib, please
وزیر قانون: جناب والا! یہ Stage گزر چکا ہے جو عبدالاکبر خان پیش کر رہے ہیں Consideration stage پر آپ نے امنڈمنٹ کی جو کہ لاء منسٹر نے پیش کرائی تھی وہ تو انہوں نے Object کر کے ان کو دی۔ آپ پھر اس پر انکا کونسا Objection رہ گیا ہے۔
جناب عبدالاکبر خان: میرا پوائنٹ آف آرڈر یہ ہے کہ Passing of the Bills آپ دیکھیں۔
"When a motion that a Bill be taken into consideration has been carried and the Bill has been considered Clause by Clause and no amendment the Bill is made, the Member –in-charge may at once, move that the Bill be passed"
جناب سپیکر! اگر امنڈمنٹ نہیں ہے، تو وہ کر سکتا ہے But when there is an amendment
پھر اس پر Apply(2)Clause ہو گا۔ If an amendment has been made in a Bill
جناب ان Words کو دیکھیں۔ the Speaker on his own motion may , 105, the Speaker on his own motion may and on the request of any Member,
shall آپ اگر ایسا کر دیں۔ تو 'May' میں اگر کرتا ہوں تو Shall ہے۔
(خاموشی)
Mr. Speaker: The Bill has already been considered.
Mr, Abdul Akbar Khan: No sir, I am talking about the passage of the Bill.
وہ Consideration stage تو ختم ہو گئی۔ میں اسکی بات نہیں کر رہا۔ Consideration stage تو گزر گئی۔ آپ Passing کے لئے آپ اسکو Move کرتے ہیں، میں Passing کی Stage پر یہ کہہ رہا ہوں کہ اس بل میں چونکہ Amendment لائی گئی ہے۔ اس لئے اس اول کے تحت آپ پابند ہیں کہ اسکو کمیٹی کے حوالہ کریں۔
Mr. Speaker: Then what you will get from it?
جناب عبدالاکبر خان: آپ کے پاس کوئی Discretionary powers اس اول میں نہیں ہیں۔ جناب سپیکر۔
Mr. Speaker: Then what you will get from it?

Mr. Abdul Akbar khan: What I will get from it is that I will go by the rules.

جناب سپیکر: لاء منسٹر صاحب۔ فضل ربانی صاحب۔

جناب فضل ربانی (وزیر محاصل و آبکاری): جناب سپیکر صاحب! یہ امنڈمنٹ تو Factory اور Factor کی ہے اور اس پر فاضل اور معزز رکن نے No کہا اور Factory سے Factor بنانے پر No کہا۔ وہ تو Clerical mistake تھی۔ کہ Factor کی بجائے Factory لکھا گیا تھا۔ اس نے امنڈمنٹ پیش کی۔ ایک Word کو صحیح کرنے کے لئے اگر آپ کہیں بھی جائیں اور آپ کہیں یہ Factory ہے یا Factor ہے آپ کو لوگ کہیں گے Factor ہے اس لئے اس پر امنڈمنٹ میں، No کرنا بھی اچھا نہیں تھا۔ اور یہ ایسی کوئی امنڈمنٹ نہیں ہے کہ اسکو Consideration کے لئے کمیٹی کے سپرد کیا جائے یا کسی کے حوالہ کیا جائے۔ صرف ہم نے ایک ریکویسٹ کی تھی کہ اس میں Factor کی بجائے Factory لکھا گیا تھا۔ تو اس لئے Factory کو Factor پھر Substitute کیا جائے۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب! منسٹر صاحب کی بات صحیح ہے۔ یہ انہوں نے جو Mistake کی تھی، اس کو صحیح کیا ہے وہ Consideration کا Stage تو ختم ہو چکا ہے۔ Now اب Passing کا Stage ہے Passing کے Stage پر کوئی امنڈمنٹ نہ ہو تو پھر جناب سپیکر صاحب، منسٹر صاحب اس وقت Move کر سکتے تھے۔ کہ اس کو لیا جائے۔ لیکن جب امنڈمنٹ وہ خود لائے ہیں ہم نہیں لائے ہیں امنڈمنٹ وہ خود لائیں ہیں۔ تو جب وہ خود امنڈمنٹ لائے ہیں، تو پھر اسکو کمیٹی کو کل دیں۔ جناب سپیکر! کوئی بات نہیں ہے کل کا ٹائم دے دیں، کل بھی وہ کر دیں گے۔

جناب سپیکر: تو آپ کیوں بضد ہیں؟ میرے خیال میں اگر آپ اپنی ضد چھوڑ دیں۔

جناب عبدالاکبر خان: منسٹر صاحب یہ مان لیں کہ صحیح کہہ رہا ہوں تو میں واپس لیتا ہوں۔

شمال مغربی سرحدی صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل مجریہ 2003 کا پاس کیا جانا

جناب سپیکر: جناب وزیر محاصل و آبکاری صوبہ سرحد شمال مغربی سرحدی صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل 2003 کو پاس کرنے کے لئے تحریک پیش کریں گے۔ جناب فضل ربانی۔

وزیر محاصل وآبکاری: محترم سپیکر صاحب! میں تحریک پیش کرتا ہوں کہ شمال مغربی سرحدی صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل 2003 کو پاس کیا جائے۔

جناب سپیکر: جناب وزیر موصوف نے تحریک پیش کی ہے کہ شمال مغربی سرحد صوبہ شہری غیر منقولہ جائیداد ٹیکس (ترمیمی) بل 2003 کو پاس کیا جائے۔ آیا ایوان کو منظور ہے۔ کہ یہ بل پاس کیا جائے جو اس بل کے حق میں ہیں وہ ہاں کہیں۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! ہم اپنا پوائنٹ یہاں پر ریکارڈ کرانا چاہتے ہیں کہ اسی ہاؤس نے ایک Resolution unanimously پاس کیا تھا کہ جو Taxes ہیں جو کہ Islamic Ideology Council نے وہ دیئے ہیں، وہ ایک متفقہ قرارداد پاس کی تھی، پیر محمد خان نے Move کی تھی۔ میرے خیال میں پتہ نہیں کدھر گئی ہے۔ ایک متفقہ قرارداد پاس کی تھی کہ یہ جو ٹیکس ہیں، غیر آئینی ہیں۔ غیر اسلامی ہیں۔ انکو ختم کیا جائے اور بجائے انکو ختم کرنے کے یہ انکو اور بھی بڑھا رہے ہیں۔

جناب سپیکر: آیا ایوان کو منظور ہے کہ یہ بل پاس کیا جائے۔ جو اسکے حق میں ہیں۔ وہ ہاں کہیں۔

(آوازیں ہاں)

جناب سپیکر: جو اسکے حق میں ہیں زرا زور سے ہاں میں کہیں۔ تاکہ پتہ چل جائے یہ قبرستان تو نہیں ہے جو اسکے حق میں ہیں اور جو اسکے Against میں ہیں نہ، میں کہیں۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! ہم چاہئے ہیں کہ یہ جو Declare کیا گیا ہے، غیر اسلامی ٹیکس ہے۔ اسکو بڑھانے کے لئے آپ اس پر Counting کر لیں۔ جناب سپیکر صاحب! ہم ٹھیک ہے، ہمیں پتہ ہے کہ ہم کرتے ہیں لیکن آپ اس پر Counting کر لیں۔

جناب سپیکر: جو اسکے حق میں ہیں، تو وہ اپنی سیٹوں پر کھڑے ہو جائیں۔ سیکرٹری صاحب سے استدعا ہے کہ وہ گن لیں۔ عبدالاکبر خان کیا خیال ہے Ayes have it۔

جناب عبدالاکبر خان: ہم تو کر رہے ہیں۔

جناب سپیکر: بس مجھے ویسے ہی پتہ چل گیا ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! ہمیں کھڑا کرنے کے موڈ میں نہیں ہیں، ہم مانتے ہیں۔

(اس موقع پر بل کے حق میں رائے شماری کی گئی۔ بل کے حق میں 34 ووٹ آئے)

جناب سپیکر: جو نہ، میں ہیں۔ وہ کھڑے ہو جائیں

(بل کی مخالفت میں 10 ووٹ آئے)

قاری محمد عبداللہ: عبدالاکبر خان د ځلورو برابر دے۔

جناب سپیکر: جی ہاں، بل کو پاس کیا گیا As amended۔

جناب مختیار علی: سپیکر صاحب ما یوه خبره کوله جی۔

جناب سپیکر: اوس چې څومره خبرې کوئ چې د عبدالاکبر خان دا شے اوس پاتے شی۔ زه هم وایم۔ مونږه هاؤس Adjourn کوؤ۔

جناب مختیار علی: وختی زمونږه ملګرو کال اټنشن پیش کړی وو چې دهغه ژاله باری په باره کښې چې په دې مختلفو اضلاع کښې کومه دا ګلئ شوې ده، طوفان تیر شوې دے، بونیر هم پکښې شامل دے۔ تاسو شاید چې علم نه وی د هغې په باره کښې څه خاص داسې دغه اونه شو۔ ریکارډ دا ده دغه آفت زده او ګرخولے شی او دهغوې د پاره څه د ریلیف اعلان اوشی جی۔

جناب سپیکر: مختیار علی خان! زما-----

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: څنګه چې دوی خبره اوکړله۔ د دې نه انتهائی اهم خبره بله نشته۔ څه خو-----

جناب سپیکر: زه خبره کومه، تاسو دوه ورځے، دا سباله ورځے پورے ټائم درکړئ چې منسټر صاحب ځان پوهه کړی نو بیا به تاسو سره-----

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: سبا نه هغه بله ورځ پورے-----

جناب سپیکر: سبا نه هغه بله ورځ پورے ان شاءاللہ-----

جناب مختیار علی: سپیکر صاحب! دا بیا نه د ورته معاف کړئ۔

جناب سپیکر: چې څه کیدے شو ممکن بس هغه به اوکړئ، چې څه ممکن کیدے شو۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب! زما خیال دے چې اوس خو به ماته ټائم ملاؤ شی د سوات په سیندھ باندې د خبرې کولو اګرچې په دی مونږه ایډجنرنمنټ موشن هم راوړے دے-----

جناب سپیکر: زه یوه خبره کوم ډیره په معزرت سره، هغه بله ورځ په "خبریں"اخبار کښې زمونږه او س تاسو په متعلق، د ټولو متعلق ئے لیکل کړئ وود وزراء متعلق، د ممبرانو متعلق او د دې پورے ئے لیکلئی وو چې سپیکر یعنی تاحال وہ بہت کوشش کرتے ہیں لیکن وہ اسمبلی ہاؤس کو چلانے میں کامیاب نظر نہیں آرہے ہیں۔

جناب محمد امین: کامیاب خو تاسو یئ۔

جناب سپیکر: د د میاں محمد رفیق صاحب دغه وو۔ زه دا وایم چې اووه میاشتے اوشوے که مونږه په رولز او په ریګولیشن باندې ځو، پوائنټ آف آرډر، یعنی څومره چې تاسو پارلیمانی تاریخ اوګوئ نو د قاعدے او د ضابطے، دآرټیکل Convention خلاف ورزی نه وی شوې نو چرته پوائنټ آف آرډر،او که چرته مونږه په دغه باندې روان شو نو زما په خیال، لکه نن یو معزز رکن ته لږ کښینه، لږ کښینه چې چیئر کله دغه کوئی نوبیا، مطلب دادے هغه معزز رکن چې هغه پریویلج موشن راوړے وو،هغه پریویلج موشن زمونږ ډیر سینیئر پارلیمنټرین ناست دی، طریقه کار داد ے چې هغه به اسمبلئ سیکرټریټ ته راځی،ا سمبلئ سیکرټریټ به هغه Vet کوی۔ هغه به ګوری چې دا تحریک استحقاق جوړیږی اوکه نه جوړیږی۔ په آخره کښې بیا دا سپیکر ته راځی او چې سپیکر ایډمټ کوی داسې هر یو کوئسچن، داسې تحریک التواء،د اسے پریویلج موشن، داسې کال اټنیشن نوټس، دا هر څیز د پاره ضوابط او قواعد هغه موجود دی خوچونکه د چیئر دا کوشش وی۔ تاسو عوامی نمائنده ګان یئے۔ خلقو ستاسوکارکردګے ته،ستاسو نمائندګی ته غورږ ایښی وی د دې وجه نه مطلب دادے چې د چیئر د طرف نه پکار ده چې ستاسو سره Leniency اوشی، رعایت اوشی خو زما ستاسو نه هم دا توقع ده چې کم از کم آئنده د پاره به تاسو د قواعد ود ضوابطو

پابندی کوئ چې داسې نه وی چې ځکه د دې هاؤس Decorum چې دے ، دا زما او ستاسو مشتریکه زمه داری ده۔ چې څومره یعنی مطلب دادے د دې هاؤس Decorum وی، زمونږه وقار به په عوامو کښې اوچت وی ،هغه به بلند وی۔ زه توقع ساتم چې ان شا ءالله په Future کښې به تاسو حتی الوسع د قواعد او ضوابطو پابندی کوئ۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! زمونږ ته انتہائی افسوس دے ، پته نه لګی چې دا کوم زمونږه رور اخبار والا په کوم سوچ باندې یاد کوم شے نه اندازه دا اولګوله چې تاسو د هاؤس په چلولو کښې ناکامیابه شوئ۔ مونږ خودا وایو چې دے تیر شوې اووه میاشتو کښې تاسو کوم په خوش اسلوبی سره داهاؤس اوچلوؤ۔ زه دا منم جناب سپیکر، چې هر یو سپیکر په قواعدو ضوابطو باندې 100% دا انتہائی ناممکنه خبره ده ځکه چې مونږه ټول دلته کښې نوئے کسان راغلے یو او بل دویمه خبره ده چې هر یو خبرد پاره قواعد و ضوابطوته زمونږه دومره خیال هم نه شی رسیدلے۔ رو رو به ټول Improve کیږی ټول به چل ایزده کوؤ خو جناب سپیکر صاحب، تاسو چې کوم دے باوجود د دې چې هغه یو پوائنټ آرډر نه جوړیږی او تاسو مهربانی اوکړئ او تقریباً هریو ممبر، هر یو نه وی نو که زه وایم چې 90% کسانو ته تاسو دا موقع ورکړےده چې په پوائنټ آف آرډرباندې هغوې خبره کړې ده۔ چې هغه د هغوې پوائنټ آف آرډر نه جوړیږی۔ اوس که چیئر چې کوم دے صرفStrict په رولز باندې ځی بیا به دلته کښې یو حبس پیدا کیږی، یو ګھټن پیدا کیږی په دې وجه باندېهر څوک چې په دې کرسئ باندې او خاصکر چې تاسو دلته کښې په دې کرسئ ناست وئ۔ په دې کرسئ نو دے هاؤس Smooth چلولو د پاره دا ضروری خبره ده چې بعض وخت کښې هغه د قواعدوضوابطو دومره زیات خیال نه شی ساتلے چې هغه باندې 100% عمل اوکړئ۔ زه خو کم ا زکم د خپل طرف نه دا وئیلے شم چې تاسو کوم دهاؤس په دې تیر شوې اووه میاشتو کښې داسې اوچلو، زما په خیال باندې د دې نه ښه هاؤس نورڅوک نه شی چلولے۔

جناب سپیکر: مولانا امان اللہ صاحب!

مولانا امان اللہ حقانی: زه ډير په افسوس سره وايم جی چې دا "خبريں"اخبار دا Comments دغه کړئ۔ کم از کم دے اخبار اتو والا له هم حقيقت ته کتل پکار دی۔ هغوې د حقيقت نه سترگے ولے پټوی؟ که دا صحافيان وروڼړو دلته کوم منصف روڼړه ناست وی، هغوې له په دې باندې اظهار خيال پکار دے چې سپيکر صاحب څه طريقے سره هاؤس چلوی؟په دې باندې خوهر څوک گوری او هر سړے په حقيقت باندې پوهيږی۔ نوکوم اخبارات چې دا غلطهComments ورکوئ نو دوئ له د دی مخ نيوے پکار دے چې د دې مخ نيوے اوشی۔

جناب سپیکر: ارشد خان صاحب!ارشد خان صاحب!

جناب محمد ارشد خان: جناب سپيکرصاحب! په دې خبره باندې مے صرف يوه دوه خبرې کولے چې زما خيال دے موږه خو مخکښې اسمبلئ کارروائی به ټول عمر موږه په اخبارونو کښې کتله خو زما خيال دے د اخبارونو نه به هم به خبريدو۔ زموږه د موجوده سپيکر چې کوم رويه ده، زما خيال دے ،د اسے په تاريخ کښې د دې اسمبلی نه دے پاتے شوې (تالیاں) او موږه دے دايواځے دا سپيکر نه، دا دے ټول هاؤس چې کومه طريقه چلوی او اپوزيشن له چې څومره موقع ورکوی، په څومره خه طريقے باندې دا چلوی د دغه اخبار والا خلاف زما خيال دے ، يو دغه پاس کول پکار دی په دې ځائے کښې، په دې اسمبلئ کښې چې دايو مشترکه قرارداد پاس شی۔

جناب سپیکر: نه نه، زما د هغے دا مطلب نه دے چې يعنی زه اخبار والا ، هغه زموږه روڼړه دی، د تعميری تنقيد حق هغوې ته حاصل دے خو زما تاسو ته دا درخواست دے چې لږ تاسو د چيئر سره تعاون کوئ نو مطلب دادے چې دهاؤس Decorum به نور هم خه وی يعنی مطلب دا دے چې Improvement به کيږی جناب محمد امين صاحب!

جناب محمد امین: سپيکر صاحب! ستاسو به يو ځلے بيا شکريه ادا کومه۔ اصل کښې جی ما دے خبرې ته تاسو توجه راگرځوله چې يوه هفته اوشوه چې ضلع سوات کښې په درياځے سوات کښ ډير زيات سيلاب دے او دهغې په وجه باندې دنيم سوات رابطه چې ده،هغه د ستی سره کټ شوې ده۔ هلته د دوائيانو هم تکليف

پیدا شوې دے، د اشیائے خوردنوش هم تکلیف پیدا شوې دے۔ دټولو نه غټه مسئله چې ده، هغه هلته کښې د مریضانو د آمدورفت ده چې هغوې ښار ته راتلے نه شی، هسپتالونه ته راتلے نه شی او ډیر زیات بے پناه مشکلات دی۔ اګرچې صوبائی ګورنمنټ مهربانی کړې ده او د هغے پشتو د پاره چې پیسے ایستلے دی او په هغې باندې کار هغوې شروع کړے دے خو هغه کار انتهائی دسست رفتارئ شکار دے او هغه ډیر په ناقص طریقه باندې کیږی او د هغې د پاره چې کومه مشینری پکار ده د هغې د پاره چې کومے بلډوزرے پکار دی چې هغه د دریارخ واړئ مینځ ته او زیاته آبادی چې ده، هغه جی د هغے نه Affect کیږی او د خلقو زمکے خرابے شوې، د خلقو فصلونه خراب شو۔ زه به دا ریکویسټ اوکړمه د صوبائی ګورنمنټ نه چې هغوې د هغه فصلونو تاوان ادا کولو د پاره او د هغه زمیندارو سره د مالی امداد هم د هغوې اعلان اوکړئ ځکه چې هغه هم زمکے لاړے، هم فصلونه تباه شو او هم چې دا نیمه علاقه د ښار سره Cut-off ده او دهغوې د سهولتونو نه محرومه دی نو دا مے ګزارش دے تاسو توجه ورکړئ۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی سراج الحق صاحب! سراج الحق صاحب!

<u>سینئر وزیر:</u> جناب سپیکر صاحب! دوه خبرې عرض کوم، یو خو دا چې دا ستا د پاره ډیر دعزت او د وقار د چې د اپوزیشن او دحکومت، دواړو بنچونو ستاسو سپیکر شپ ته او کارروائی ته او د اوسه پورے چې کوم Performance دے، هغې ته ئے شاباشے پیش کړو او زه وایم چې د صوبه سرحد دا اسمبلئ دا د درے واړو صوبو د پاره یو نمونه ده بلکه Even د مرکزی اسمبلئ نه هم زمونږ د اسمبلئ کارروائی ان شاءاللہ ډیر زیاته ښه ده۔ دویم دا چې د اکوم مسئلے ته محمد امین خان توجه ورکړه، سوات دا سیند یقیناً یو مستقل مسئله ده خو دا هم نه شو وئیلے چې خدائے پاک دے اوچ کړی بلکه خدائے پاک د په دې اوبه ډیرے زیاتے کړی ځکه چې دامونږ د ټولے علاقے د پاره، د ایګریکلچر د پاره یو ډیر ضروری اوبه دی۔ دغه او بل دا چې د رګئ په مقام کښې یو ډیر لوئے بجلی ګهر هم دے دا اوس چې کوم سیلاب راغلے دے نومونږه وزیراعلیٰ صاحب هنګامی بنیادونو باندې د هغے د پاره د انیس لاکھ روپئ مختص کړے، ایستلے

دی او د دوی دا مطالبه ده چې فوراً هغه وسائل، هغه بلډوزرے راوړئ نو هغه چې د لته Available نه دی چې کوم شے زمونږه د صوبے حکومت ته Available دے ،هغه په سوات کښې مو حاضر کړے دے ، چې کوم نه دے Available د هغې د پاره به کوشش کوؤ۔

سوالات نمبر107، 175،اور179پر بحث

Mr. Speaker: Inshallah, Next Mr. Abdullah Akbar Khan ,MPA, to please start discussion on Question No.107,175 and 179 moved by Mr. Nisar Safdar Khan , Mr. Farid Khan ,MPA, and Mr. Zar Gul Khan ,MPA which were related to Health Department, fixed for discussion under rule 48.Mr.Abdul Akbar Khan MPA, please.

جناب عبدالاکبر خان: تھینک یو جناب سپیکر۔جناب سپیکر، میں مشکور ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ہیلتھ منسٹر تو نہیں ہیں۔

جناب عبدالاکبر خان: یہ Collective responsibility ہے اور Definitely۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: صحیح ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! اس دن جب ہیلتھ کے سوالات تھے اسمبلی کے ایجنڈے پہ تو دو تین ہمارے آنریبل ممبرز نے سوالات کئے تھے اور خاصکر یہ سوالات Related تھے بی ایچ یوز کے ڈاکٹرز اور سٹاف کی غیر موجودگی سے جناب سپیکر! یہ بی ایچ یوز چونکہ Basic Health Unit ہوتا ہے اور Basic health facilities اسی بی ایچ یو سے عوام کو ملتی ہیں اور اگر عوام کو، دور دراز دیہاتوں میں رہنے والوں کو اگر Basic facilities نہیں ملیں گی تو Naturally جناب سپیکر اس سے وہاں پر مسائل بھی پیدا ہوتے ہیں اور لوگوں کو انتہائی تکلیف بھی ہوتی ہے۔اگر آپ ایک بی ایچ یو میں جتنے بھی گورنمنٹ ایمپلائز رکھیں لیکن اگر وہاں پر ڈاکٹر نہیں ہے تو باقی لوگ جو وہاں پر ہونگے، انکا کوئی فائدہ نہیں ہوگا۔وہ بی ایچ یو جو ہے وہ بند رہے گا۔چونکہ سپیکر گورنمنٹ کی ایک پالیسی کے تحت ہر یونین کونسل کی سطح پر ایک ایک بی ایچ یو کا قیام عمل میں لایا گیا تھا۔اس کے علاوہ آر ایچ سی بھی بنائے گئے تھے لیکن جو Basic Health Unit تھا، وہ بی ایچ یو ہوا کرتا ہے۔جناب سپیکر! ہم دیکھتے ہیں کہ تقریباً بہت سے بی ایچ یوز خالی پڑے ہیں۔لوگوں کو کوئی Facilities نہیں مل رہی ہیں اور جناب سپیکر اس دن میں نے منسٹر

صاحب سے یہ بات بھی کی کہ اگر آپ Medico-legal cases کو بی ایچ یو میں Entertain نہیں کریں گے، اگر کسی کو Fire arm injury ہو جاتی ہے، اگر کسی کا پوسٹ مارٹم ہوتا ہے، تو بی ایچ یو میں اسکا کوئی لیگل بندوبست نہیں ہے۔ اگر آپ اس طرح نہیں کرتے تو وہ ڈاکٹر صبح آٹھ بجے آتا ہے اور چار بجے جاتا ہے تو اسکی مرضی ہے کہ وہ بارہ بجے تک رہے، اسکی مرضی ہے کہ وہ دس بجے تک رہے کیونکہ اس پر کوئی خاص چیک نہیں ہوتا۔ اسکے علاوہ چونکہ ہمارے صوبے میں سب کچھ نرالا ہے، یہاں پر تو ڈاکٹروں کو بھی Contract Basis پر Employment دی جاری ہے اور وہ بھی اس طرح Employment دی جارہی ہے کہ جی آپکو فلاں بی ایچ یو میں Appoint کرتے ہیں، آپ تین سال تک اسی بی ایچ یو میں رہیں، آپکی کسی جگہ پر ٹرانسفر نہیں ہوگی۔ آپکی پروموشن نہیں ہوگی، آپکو کوئی پنشن نہیں ملے گی، آپکی کوئی Increment نہیں ملے گی تو وہ بیچارہ پھر صرف نوکری کی تلاش کے لئے درخواست دے دیتا ہے۔ میں جناب سپیکر اسکی تفصیل میں نہیں جاتا کیونکہ کسی دوسرے وقت اس پر کافی تفصیل سے بات کرونگا اور اس کے متعلق تو سینئر منسٹر صاحب نے اس فلور آف دی ہاؤس پر وعدہ بھی کیا تھا کہ وہ Contract policy پر یا Contract پر جو Appointments ہیں، ان پر وہ پالیسی بیان بھی دیں گے یہ گزشتہ اجلاس کی بات ہے لیکن جناب سپیکر میں سمجھتا ہوں کہ اگر گورنمنٹ نے لاکھوں روپے ایک ایک بی ایچ یو پر خرچ کئے ہیں، کتنے لوگوں کو وہاں پر روزگار ملا ہے؟ جو چھوٹے اہلکار ہیں مثلاً چپڑاسی ہیں، چوکیدار ہیں، بہت سے میڈیکل ٹیکنیشنز ہیں، دائیاں ہیں، ایل ایچ وی ہیں، انکو روزگار دیا ہوا ہے لیکن اگر ڈاکٹر وہاں پر نہیں ہوں گے تو اس بی ایچ یو کا کوئی فائدہ نہیں۔ اس لئے میری درخواست ہے کہ جہاں پر بھی جس بی ایچ یو میں، یہ پابندی اٹھائے پراونشل گورنمنٹ بہت جلد تاکہ جس جس بی ایچ یو میں یا جہاں پر بھی سٹاف کی کمی ہے۔ وہ سٹاف کی کمی خواہ وہ چھوٹا سٹاف ہو، خواہ وہ ڈاکٹر ہوں، تاکہ اس کمی کو پورا کیا جاسکے اور یہ جو پچیس تیس تیس لاکھ روپے ایک ایک بی ایچ یو پر گورنمنٹ کا خرچہ ہوا ہے اور چونکہ وہ بیکار پڑے ہیں اور وہاں پر کوئی جاتا بھی نہیں، تو انکو فعال بنایا جائے۔ تھینک یو۔

جناب مظفر سید: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: مظفر سید صاحب۔

جناب مظفر سید: په دې کبنې زما یو ضمنی کوئسچن دے۔
جناب سپیکر: کوئسچن دے که ډ سکشن دے ؟
جناب مظفر سید: سر! ډ سکشن به اووائیم ورته بنائیم جی بهرحال ستاسو نه ویریږو
مونږه چې کوئسچن به-----
جناب سپیکر: نه نه، بس وایه-48-
جناب مظفر سید: کومه خبره چې تاسو اوکړه چې "خبریں" اخبار داسې لیکلئ دی، شاید چې دے کبنې به هغوې یو معمولی غوندې نکتےته یا دغه وخت څه ډ سکشن ته ئے اشاره کړے وی چې یره سپیکر صاحب به هغه کنټرول کولو، کنټرول شوې به نه وی۔ بهرحال زما دا توقع ده چې هغوې به شاید چې داسې په تفصیل سره خبره نه وی کړئ۔ځکه مبالغه بالکل نه کوؤ، هغه خو دد ے اسمبلی بنګلا داټول ممبران حضرات دی خو سر یئےتاسو یئ۔حقیقت دادے چې د دې بنګلا او دد ے هاؤس د بهترین انداز باندې چلول د دې سهره هم تاسو یئ۔ جناب سپیکر صاحب دوی لیکلئ دی چې پابندی ده سروسز باندې، نو زما درخواست دے چې څومره بی ایچ یو، څومره ډ سپنسرئ یا څومره هسپتالونه دی، هغه د سټاف د نشوالی دوجه نه هغه خالی پراته دی۔ نو زمونږ دا توقع ده او دا تپوس هم کول غواړو چې داBan به تر څو پورے وی؟دا پابندی به ترڅو پورے وی؟دے خلقو ته به دا ریلیف کله ملاویږی؟ ترڅو پورے به دغه عمارتونه چې په لکهونو، په کروړونو روپئ ورباندې لګیدلے دی، هغه خرابیږی او دهغې نه پبلک ته هیڅ فائده نشته۔ نومونږ دادرخواست کوؤ چې په دې دا حکومت وقت په سنجیدګی سره سوچ اوکړئ اوپه سنجیدګی سره د اقدامات اوکړئ چې دا هر قسم د بهرتیانو نه پابندی اوچته کړئ، سروسز نه او خلقو ته ریلیف هم ملاؤ شی او خلقو ته سکون هم ملاؤ شی۔ شکریه جناب۔
جناب سپیکر: آپ بھی کچھ کہنا چاہتے ہیں، نثار صفدر صاحب؟آپ نے نوٹس نہیں دیا ہے۔
جناب نثار صفدر خان: نوٹس سر! میرا ہی سوال تھا-----

جناب سپیکر: اچھا اچھا میرے خیال میں آپ Last ہیں تو پھر ہم حکومت سے استدعا کرتے ہیں۔ ٹائم کم ہے۔ بس ٹھیک ہے Carry on، شروع کریں۔

جناب نثار صفدر خان: جناب سپیکر! اس میں ای ڈی او صاحب بھی آئے ہوئے تھے۔ وزیر اعلیٰ صاحب بھی بیٹھے ہوئے تھے۔ انہوں نے میرے ساتھ وعدہ کیا کہ جن بی ایچ یوز میں ڈاکٹرز نہیں ہیں وہ ان شاء اللہ ہم عنقریب وہاں پر Appoint کریں گے اور ابھی تو وہ اٹھ کر چلے گئے ہیں لیکن جو یہاں پر متعلقہ منسٹر صاحب ہیں وہ اسکا ہمارے ساتھ وعدہ کریں اور اس ہاؤس میں وعدہ کریں اور ایک جو بہت سے بڑا مسئلہ ہے ہمارے رجوعیہ بی ایچ یو ہے۔ اس میں پولیس چوکی بنی ہوئی ہے۔ جناب عالی وہ مریضوں کے لئے بی ایچ یو بنا ہے یا پولیس چوکی کے لئے بنا ہے؟ اگر وہ پولیس چوکی ہے تو پھر اس کو پولیس چوکی بنائیں اور اگر وہ بی ایچ یو ہے تو پھر پولیس کو کسی اور جگہ پر منتقل کریں اور وہاں پر مریضوں کے علاج و معالجہ کا بندوبست کریں۔

جناب سپیکر: مولانا محمد مجاہد الحسینی صاحب! آپ سنا رہے ہیں وہ کیا فرما رہے ہیں؟

مولانا محمد مجاہد خان الحسینی: میں یہ کہہ رہا ہوں کہ انکا مسئلہ بجا ہے اور بہتر بات یہ ہے کہ حق کو حقدار کے پاس پہنچا دیا جائے تو پھر تو سب سے زیادہ اور بہتر مریضوں کے حقوق ہیں اور انکی حفاظت ہے اس لئے انکو اس ہسپتال میں منتقل کریں۔

جناب سپیکر: ٹھیک ہے۔ جی جناب سراج الحق صاحب۔

سینئر وزیر: بسم اللہ الرحمن الرحیم! جناب سپیکر صاحب! دا عبدالاکبر خان، نثار او دے نورو ملگرو چې کوم بی ایچ یو طرف ته اشاره اوکړه، حقیقت داد ے چې دا زمونږه په صوبه کښې په یو ډیر لوئے تعداد کښې جوړے شوې وے۔ دا زمونږه د دې المیه ده چې یو وخت کښې فیصله اوکړی چې راځئ چې سکولونه جوړوو نو بس په ټوله صوبه کښې سکولونه جوړ شی او د خلقوحجرے سکولونه شی او جماعتونه سکولونه شی، کوټے سکولونه شی او بیا چې هغه مهم ختم شی نو بیا د اسوال پیدا کیږی چې دے له استاد پکار دے، دے ته چپراسی پکار دے۔ دے ته Play ground پکار دے نو هغه کښې هیڅ شے نه وی او دغه شان، دغه شانتې د بی ایچ یوز په باره کښې هم فیصلے شوی دی۔ حقیقت داد ے چې زمونږه په دیهاتی علاقه د دې یونټس د قائمولو، د فعال کولو یو حقیقی ضرورت دے او

زمونږه داسې علاقے شته دے چې ډسټرکټ هسپتال ته زنانه یا بیماران راځی نو هغوی نه په لارے کښې سا اوخیژی او بیمار هغې ته، او ځنے خو داسې خلق دی چې هلته کښې د سره سړک هم نشته،داسې علاقے دی، نو زما خپل هم دا تجویز دے چې واقعی دد ے یونټس د بحال کولو او دفعال کولو یو اهم ضرورت دے۔ ما ته پخپله باندې وزیر صحت اوویل چې د هغوی په کلی کښې دغه شانتې یو منسټر دے او چې هغوی پخپله هم ډسټرکټ هسپتال ته رارسی نو سړک هم کلی ته کمزورے دے او نشته دے او خواؤشاته ئے هسپتال هم نشته دے نو وزیر صحت پخپله هم دد غه شان یو ډیر لوئے مشکل سره مخامخ دے۔خو زما په دېعرض دا دے چې په ځائے دد ے چې بس مونږه فیصله اوکړو چې اوس بی ایچ یو بحال شو، خبره ختمه شوه ،په دې باندې نه کیږی۔ په باندې یو Realistic جائزه مونږه ته اغستل پکا ردی او هغوی ته مونږداوائیلے دی تاسو د دې دبحال کولو د پاره یو Feasibility یو ممکنه صورت راپیدا کړئ۔ زمونږه دا هم مسئله ده چې اکثر ډاکټراز حضرات، دا د ښارونو سره تعلق ساتی او هغوی چې کله یعنی بی ایچ یو خو له ډیره لویه خبره ده، چې په دې سائیډ باندې کومے اضلاع دی، چې په هغه اضلاع کښې هم بیا هغوی ډیوټی کولوته نه وی تیار او هر چا بیا دا کوشش دے چې هغه پیښور ته ځان راورسی یا مردان او دغه شان Settled area ته ځان راورسی۔ او دا د سائیډ لوئے لوئے هسپتالونه دی دا په دې وخت کښې دغه شان شړ پراته دی۔ دغه شان جی چې کوم سکولونه دی په رورل ایریا کښې او په دیهاتی علاقوں کښې، دهغوی هم دایوه مسئله ده ۔بهرحال په دې وخت کښې مونږ دهیلتھ د حوالے سره خبره کوؤ۔ دهیلتھ په باره کښې خو ډیره لویه جامع کمیټی هم جوړه شوې وه او ما هغوی ته دا وائیلے دد ی چې یو ځائے تاسو د I.V.P نه علاوه دد ے ټول هیلتھ په باره کښې یو جامع غونتے پروګرام جوړ کړئ۔ چې هغې کښې داپوزیشن ارکان هم شامل وی،په هغه کښې دحکومت ارکان هم شامل وی او هغه بیا دلته پیش کړئ۔بهرحال اوس هم زما دا عرض دے چې مونږ د دوئ د دې تجاویزو جائزه اخلو او دوئ سره مکمل ہم آہنگی هم لرو۔ البته د دې امکانی Feasibility او ممکن صورت

پیدا کولو د پاره مونږ کوشش کوو او انشاءالله دا به مونږه یو اسمبلئ ته راوړو، په دې باندې به هغه خپل حتمي پروګرام د لته پیش کوؤ۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! دیکښې خو ځما په خیال باندې څه د لاء څه د Amendment، څه د قانون څه د ریزولیوشن هیڅ ضرورت نشته۔ هغه خو Already جوړے دی، فنکشنل دی، خو مثال، سټاف ،بعض ځائے کښې ډاکټر نشته نو بعضے ځائے کښې پکښې میډیکل ټیکنیشن نشته نو بعضے ځائے کښې پکښې دائی نشته۔ مثال زما دا دے چې څه کمیټی ده Deficiencies وی د سټاف زیات تر۔ د هغه په وجه باندې هغه فنکشنل پورا نه دی نور خو زما په خیال چې منسټر صاحب کومه خبره کوئ،هغه خو دوئ یو جنرل پالیسی به جوړوی۔ هغه خو د هیلته د پاره دوئ یو غټه پالیسی جوړوی۔ اوس خو ضرورت داد ے چې کوم ځائے کښې Deficiencies دی، کوم ځائے کښې د ډاکټر Deficiency یا دا سټاف Deficiency ده، چې کم از کم هغه هم پوره کړئ چې دا فنکشنل خو شی کنه۔

جناب سپیکر: جی۔

سینئر وزیر: ما جی په دې کښې د قانون سازئ خبره اونه کړه۔ بنکاره قانون داد ے، دټولے دنیا قانون دادے چې هر چا ته د علاج سهولت پکار دے او په خپل کلی کښې ورته پکار دے۔ خو په هغه مطلوبه تعداد کښې ډاکټر مهیا کول، ډسپنسرز مهیا کول، دوائیانے مهیا کول، د دې د پاره باقاعده یو انتظامی فیصله پکار ده او د هغې په بنیاد ما داخبره اوکړه چې هغوې ته مونږ دا وائیلے دی تر څو چې ستاسو د بی ایچ یو خبره ده، چې هغه کښې پولیس یعنی ډیره اوچولے ده نو داخو نه وائیم چې کوم شے د کوم Purpose د پاره جوړ شوې دے، هم هغه هغوې له پکار دے او پولیس ته پکار دی چې خپل، بلکه ورته وائیم چې ځان د پاره یو متبادل ځائے پیدا کړئ۔

جناب سپیکر: ارشد خان۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! زما خیال دے چې منسټر صاحب یا زه خپله خبره پوره نه شمه کولے یا هغوې زما خبره نه دغه کوی، تاسو چې کله بی ایچ یو جوړه کړئ او د هغے SNE راولیږی فنانس ډیپارټمنټ ته، هغوې تاسو ته ټول پوسټونه، هغلته کښې هغه هله سټارټ کیږی چې هغه ته ټول پوسټونه Sanction شی۔ هغه د فنانس نه Sanction وی۔ دا کومے بی ایچ یو ګانے چې دی، د رے پوسټس Sanction دی اوس صرف کمئے دا دی چې تاسو هغے باندې Ban لګولے دے۔ Appointments نه کوئ۔ په دې وجه خالی پرتے دی۔ جناب سپیکر دا خو تاسو SNE Sanction کړے وی۔ کومه بی ایچ یو باندې چې پچیس، تیس لاکھ روپئ اولګیدلے، هغه چې څنګه بلډنګ Complete کیږی Simultaneously د هغے د سټاف Sanction نه فنانس ډیپارټمنټ نه راځی۔

جناب سپیکر: ارشد خان صاحب، ارشد خان صاحب۔

جناب محمد ارشد خان: زما جی دے سره تړلے یوه خبره ده۔ چې دا څنی بی ایچ یو کښې څاروی ولاړ وی یا ډاکټران خو، څکه چې سړے ورشی نو وائی چې دا د څارو هسپتال دے که داد انسانانو د پاره، بی ایچ یو جوړه شوې ده؟ نو دا سروے جی دوئ چې کوم Feasibility وائی هغه خوډیره اوږده خبره ده، هغه خو عبدالاکبر خان اووئیل چې هغه شوې ده۔ دد ے د پاره خودستئ کښ څه خبره پکار ده چې سمدستی پروګرام جوړ شی او د دغې نه مخکښې ورشی۔ یو کمیټی هم دغه ډسټرکټ کښې جوړه شی نو د ممبرانو، د ایم پی اے، ایم این ایز او ورسره د حکومت څوک وزیر وی، چې کوم کوم ځائے کښې د څاروو هسپتال، کوم ځائے کښې پولیس والاوردننه شوې دی او هغه ئے قبضه کړے وی، کوم ځائے کښې نور چې وی، هغوې ته ډاکټران مقرر شی او هغې د پاره سم کار اوشی۔

محترمه رخسانه بی بی: سر دے سره Related زمونږه هم یو خبره ده۔ سر! دا کوم چې ډسټرکټ چارسده کښې بی ایچ یوزدی نو د هغه هم د غسې حال دے۔ هلته کښې ډاکټران نشته دے او نه هلته په بی ایچ یو ز کښې څه سهولیات شته دے۔ د

چارسدے چې څومره آبادی ده۔ نو دهغے په لحاظ باندې هلته کښې هیڅ سهولیات نشته او د نیش برابر دی۔ فرنیچر پکښې دغسې پراته دی او نه پکښې څه د سټاف خو خیر پر یږدئ خو میډیسنز هم پکښې بالکل نشته۔ نو دے طرف ته د هم څه توجه ورکړے شی۔ آبادی په لحاظ د ورکوی لکه چې کوم علاقو کښې زیاته آبادی ده نو هغوې ته میډیسن زیات کړئ او چې کوم کمه ده نو هغه تته د خیر دے کم کړئ۔ خو دا ده چې هغوې سره د انصاف اوکړے شی۔

میاں نثار گل: سپیکر صاحب! په دې باندې یو منټ ماله راکړئ۔

جناب سپیکر: میاں نثار گل صاحب۔

میاں نثار گل: دا عبدالاکبر خان صاحب کومه خبره چې کوی، حقیقت دادے چې ډیر بی ایچ یو یا هسپتالونه داسې دی چې هغې کښې ایکسرے پلانټ شته۔ چې د هغې پندره، بیس لاکھ، داس لاکھ قیمت وی او یو ټیکنیشن چې کوم دے نو هغه تین هزار روپئ آخلی، هغه قیمت دومره زیات نه دے۔ نو مونږه دا سوال کوؤ چې داډیره اهمه مسئله ده او په ټولے صوبے کښې ده۔ چې کوم بی ایچ یو جوړوی، بلډنګونه شته، مشینری شته۔ د دې د پاره د سټاف خواه مخواه په دې دغه کښې څه دغه اوشی ولے چې د خلقو دا امید وو چې اوس داحکومت راغلو نو Future کښې به زمونږ سټاف راشی او Future کښې به زمونږه سټاف پوره شی۔ نو مونږه سراج الحق صاحب ته داسوال کوؤ چې دا خبره دے ته نه غور څوی چې یره په دې باندې به کمیټی جوړو، سوچ به کوؤ، دا به کوؤ۔دا معمولی غونتې کښې د حکومت خرچې پرے راځی خو هغه خلق چې کوم انتظار کوی چې په کلو کښې وی چې یره جون راغلو، جون نه پس دا Facilities مونږ ته ملاویږی نو مونږ سراج الحق صاحب ته سوال کوؤ چې دے متعلق تاسو مونږ ته یوجامع پالیسی نن راکړئ چې د دې فیصله اوشی۔ او بل سپیکر صاحب مونږه داوایو چې ستا خندا خو مونږ مخامخ وینو،پریس والا ئے نه وینی۔ مونږه ته دومره ښه سپیکر ملاؤ شوې دے چې هغوې اوخاندی مونږه پرے قربان شو، نو یقین اوستائی جی----

(قہقہے،تالیاں)

سینئر وزیر: محترم سپیکر صاحب! ارشد خان چې خبره اوکړه چې دے ته خلق د ځناورو هسپتال وائی نو دے سره هم د ځناورو حقوق مجروح کیږی او مونږه د اوایو چې هسپتال د ځناورو د پاره هم پکار دے، د انسانانو د پاره هم پکا ر دے او دغه وجه ده چې په ټوله صوبه کښې ځائے په ځائے د ځناورو هسپتالونه هه شته او داځناورکه غوا دی، که بیزے دی، هغه اوسی تقریباً زمونږ د ژوند یو اهمه حصه ده او زه وایم چې په هر ترقیاتی معاشره کښې د ځناورو علاج د پاره ممکنه، او اسلام خوحق هم ورکړے دے-----

(قطع کلامی)

مولانا محمد مجاهد خان الحسینی: دا ارشد خان خو خبره کوی د انسانانو، ارشد خان خو خبرې کوی چې د انسانانو هسپتالونه داسې دی چې هغه د ځناورو په شانتے دی۔

جناب محمد ارشد خان: مه وایئ چې بی ایچ یو نه دغه جوړ کړے دے بلکه چوکیدار ډیر په مخر باندې وائی چې ما ترے نه د پنځلس زرو څره خرڅه کړه۔

جناب عبدالاکبر خان: زما په خیال چې منسټر صاحب دا خبره زمونږه Serious نه اخلی۔

جناب سپیکر: Serious که اغستې شی

جناب عبدالاکبر خان: داخو د دوئ خپلے بی ایچ یو برابرے دی۔ پخپله حلقه کښې دوی ته تکلیف نشته دے او یا خو دوئ چې کوم دے نو Serious نه اخلی۔

جناب سپیکر: سراج الحق صاحب! څه داسې همیشه د پاره تاسو خوړے خبرېکوئ خو څه داسې خبرې ورته اوکړئ کنه۔

سینئر وزیر: ځکه زه وایم چې ارشد خان د دې خبرې وضاحت مو کوؤ۔

جناب سپیکر: خه جی۔

سینئر وزیر: تر څو د میاں نثار ګل صاحب د خبرې تعلق دے نو زه حقیقت دا دے چې پخپله ستاسو د دې تجویز مکمل حمایت کوم۔ د و مره وخت ورنه غواړمه چې د دې هیلتھ منسټر سره، د هیلتھ ډیپارټمنټ سره مونږ کښینوا و د هغوې سره دا خبره

صفا کړو چې څومره بی ایچ یو دی، په څومره بی ایچ یو کښې سټاف نشته دے او دهغه دفعال کولو د پاره مونږ کومه لاره چاره اختیار کړو؟ ځکه چې دا داسې په یو آرډر خو نه ده چې بس فعال دے شی او هلته کښې به فعال شی بلکه دهغې د پاره وسائل مهیا کول، دهغې د پاره پوسټونه، دهغې پاره ضرورتونه، هغې د پاره ټول او دغه شان بیشماره لکه څنګه چې دوئ اشاره اوکړه، بی ایچ یوز جوړ شوی دی نودا خو اچانک دا کار اونه شو کنه جی چې پولیس پکښې ورله، څناور پکښې ورله، او نور څیزونه پکښې ورله، دد ے مطلب دادے چې د دې په شا باندې د دریو کالو هم دغه شان یو وخت تیر شو۔ چې هغه فعال بی ایچ یوز ولے غیر فعال شو؟چرته ترے نه ډاکټران لاړل؟ ولے پکښې پولیس ورننوتل؟ نو د دې ټول ګند صفا کولو د پاره مونږ وخت غواړو او زه بیا درته وایم یعنی خه Serious سنجیده طورچې زه دد ے تجویز حامی یم۔ زه خپله د یوادے علاقے سره تعلق ساتم چې زما نه ډسټرکټ هسپتال خو ډیر زیات لرے دے خو چې هغه بنیادی څه هسپتال ورته وائیلے کیږی نو هغه هم رانه دریو څلورو ګهنټو په فاصله باندې پروت دے۔ نو زما د پاره هم دا د خیر خبره ده چې زما په علاقه کښې کومه بی ایچ یو ده،هغه مونږ فعال کړو خو بهرحال زه چې څه رنګ خپله بی ایچ یو فعال کول غواړمه،دغه شانتے د ټولے صوبے۔ د ے پاره مونږه داغواړو چې مونږ دے متعلقه ډیپارټمنټ سره کښینوا و دا استاسو تجویز په بنیاد باندې یو ایکشن پلان ترے نه واخلو۔

جناب سپیکر: جی

محترمہ رخسانہ بی بی: جناب سپیکر صاحب!اسی بارے میں میں ایک گزارش کرناچاہتی ہوں۔

جناب سپیکر: میرے خیال میں منسٹر صاحب کی یقین دہانیوں کے بعد (مداخلت) نہیں تو اگر آپ۔۔۔

محترمہ رخسانہ بی بی: ایک مشورہ دیناچاہتی ہوں۔

جناب سپیکر: بس ٹھیک ہے۔

محترمہ رخسانہ بی بی: تو سر!اس طرح ہے کہ مکمل سٹاف تو ہر بی ایچ یو میں ضروری ہوتاہے کیونکہ وہاں سٹاف کے بغیر بی ایچ یو چل ہی نہیں سکتا لیکن میں سمجھتی ہوں کہ اسکے ساتھ ساتھ بی ایچ یو میں ایمبولینس کا

ہونا بھی بہت ضروری ہوتا ہے کیونکہ بڑے ہاسپٹلز میں جب مریضوں کو لے کر جانا پڑتا ہے تو مریض وقت سے پہلے ہی مر جاتے ہیں کیونکہ وہاں کسی قسم کی ٹرانسپورٹ کی سہولت نہیں ہوتی تو ایمبولنیس ضرور ہونی چاہیئے۔

جناب سپیکر: جی جی۔

محترمہ رخسانہ بی بی: اس پر کوئی سراج صاحب۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

سینئر وزیر: مجھے اس پر ان سے اختلاف ہے۔

محترمہ رخسانہ بی بی: کیوں جی؟

سینئر وزیر: مریض کبھی بھی وقت سے پہلے نہیں مرتا۔ ہر کوئی اپنے وقت پہ مرتا ہے اور جہاں بھی کوئی وقت سے پہلے مرتا ہے تو میرے علم میں اس طرح کا کوئی واقعہ نہیں ہے۔ البتہ ایمبولینس سے میرا اتفاق ہے۔

جناب سپیکر: ظفر اللہ خان مروت صاحب۔ آپ اس بارے میں کیا ارشاد فرمائیں گے؟

(تالیاں)

Mr.Abdual Akbar Khan: Janab Speaker! This is a special concession for Zafarullah

جناب ظفر اللہ خان: شکریہ جناب سپیکر سر! ایک تو میں منسٹر صاحب سے اختلاف کروں گا کہ انہوں نے انسانوں کے استحقاق کی بات نہیں کی اور جانوروں کی بات کی تو جانوروں کا اس سے استحقاق مجروح ہوتا ہے۔

جناب سپیکر: آپ کے ان زرین ارشادات پہ The sitting is adjourned till 9.30 A.M of tomorrow morning.

(اجلاس بروز بدھ مورخہ 11 جون 2003 صبح ساڑھے نو بجے تک کے لئے ملتوی ہو گیا)